

ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΚΛΕΚΤΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΤΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΙΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΤΤΙΚΟΝ

(AD FAMILIARES;—AD ATTICUM)

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ

ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΗΛΙΑΣ Ν. ΔΙΚΑΙΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1916

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ καὶ Σ)ας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὰς ἐκλεκτάς ἐπιστολάς τοῦ Κικέρωνος μετέφρασα χάριν τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων καὶ προσεπάθησα, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν, νὰ ἀποδώσω τὸ κείμενον κατὰ λέξιν καὶ κατὰ τὴν σειρὰν τῶν λέξεων ἐκτὸς τῶν χωρίων ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐπειδὴ ἔχουσι καθαρῶς λατινικὴν σύνταξιν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μεταφρασθῶσι χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ καὶ ἡ σειρὰ τῶν λέξεων, καὶ ἡ σημασία αὐτῶν. Ἐχῶ ἐγκλείσει δὲ ἐντὸς παρενθέσεως καὶ ἐλευθερωτέρας ἐκφράσεις, ἐκεῖ ὅπου ἀπῆται τοῦτο ἡ ἀνάγκη.

Ὡς μόνον δὲ σκοπὸν εἶχον νὰ βοηθῆσω τὸν μαθητὴν διὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὰ γνωστὰ σφάλματα κατὰ τὴν ἐρμηνείαν, εἰς τὰ ὅποια περιπίπτει, διότι ἑρμηνεύει ἄλλην λέξιν ἀντὶ ἄλλης, παρυσυρόμενος ἀπὸ τὴν ἐλευθέρων μεταφρασιν, τὴν ὁποίαν συνήθως ἔχει ὡς μοναδικὸν βοήθημα.

Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἴσως εἶναι ὀλίγον ξηρὰ καὶ ὄχι τερπνὴ, διότι, ὡς εἶπα, δὲν εἶναι μετάφρασις ἐπεξεργασμένη τυπικῶς καὶ καλολογικῶς εἰς τὸν ἐπιστολικὸν τύπον τῆς γλώσσης ἡμῶν, πρὸς κοινὴν ἀνάγνωσιν ἀλλὰ καθαρῶς μαθητικὴ.

Ὅθεν ἄς ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ σκοπὸς μου, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ αἱ ὄχι μικραὶ δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουσι τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ γραπτῶ λόγου, τὴν ἐπιστολογραφίαν, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ἀτόμων δύο διαφόρων ἔθνων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, διότι εἶναι προϊὸν τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου ἀντιλήψεως καὶ τῶν ψυχικῶν διαθέσεων, αἱ ὁποῖαι ῥυθμίζονται ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε γενικῶν καὶ εἰδικῶν ὄρων ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἕκαστον ἄτομον ζῆ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ἰουλίου 1916

ΖΑΦΕΙΡ. Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

ΜΑΡΚΟΥ ΤΥΛΛΙΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚΛΕΚΤΑΙ

Ad Familiares II, 4. = Πρὸς τοὺς οἰκίους II, 4.

M. Cicero S. Dⁱ. C. Curioni.

ἜΟ Μάρκος Κικέρων ὑγείαν λέγει² τῷ Γαίῳ Κουρίωνι.

Ἐπιστολῶν γένη (εἶδη) πολλὰ ὅτι ὑπάρχουσι δὲν ἄγνοεῖς, ἀλλ' ἐν (εἶδος ἐπιστολῶν) βεβαιότατον (γνησιώτατον) εἶναι, οὐ ἕνεκα ἔχει ἐξευρεθῆ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ (ἢ ἀλληλογραφία), ἵνα (δῆλα δὴ) πληροφοροῦμεν τοὺς ἀπόντας, εἴαν τι ἤθελεν ὑπάρχει, ὅπερ αὐτοὶ νὰ γνωρίζωσιν, εἴτε ἡμᾶς εἴτε αὐτοὺς ἤθελεν ἐνδιαφέρει. Σὺ τούτου τοῦ εἴδους ἐπιστολὰς παρ' ἐμοῦ ἀληθῶς δὲν προσδοκᾷς: διὰ τὰς ἰδικὰς σου δηλονότι ὑποθέσεις οἰκιακοὺς ἔχεις καὶ γραφεῖς καὶ ἀγγελιαφόρους· ἐν ταῖς ἰδικαῖς μου δὲ ὑποθέσεσιν οὐδὲν ὑπάρχει τῷ ὄντι νέον. Ὑπόλοιπα εἶναι ἐπιστολῶν εἶδη δύο, ἅτινα ἐμὲ σφόδρα εὐφραίνουσι: Τὸ ἐν οἰκογενειακὸν καὶ παιγνιώδες (σκωπτικόν), τὸ ἕτερον αὐστηρὸν καὶ σοβαρὸν (σπουδαῖον). Ποῖον ἐκ τῶν δύο εἰς ἐμὲ ὀλιγώτερον ἤθελεν ἀρμόζει νὰ κάμνω χρῆσιν, δὲν κατανοῶ. Ἄρά γε νὰ παίζω (χαριεντίζωμαι) μετὰ σοῦ δι' ἐπιστολῶν; Πολίτης (ἀγαθός), μὰ τὸν Ἡρακλέα, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους (τὰς δεινὰς περιστάσεις) θὰ ἠδύνατο νὰ γελᾷ, ἢ σοβαρώτερόν τι νὰ γράφω; Τί ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται σοβαρῶς (σπουδαίως) παρὰ τοῦ Κικέρωνος νὰ γραφῆ πρὸς τὸν Κουρίωνα, εἰ μὴ περὶ τῆς πολιτείας; (ἢ πολιτειακὴ κατάστασις). Ἄλλ' ὅμως ἐν τούτῳ τῷ εἶδει (τῆς ἐπιστολογραφίας) αὕτη ἢ ἐμὴ ὑπόθεσις εἶναι, ὥστε οὔτε αὐτά, τὰ ὁποῖα

1. Τὰ γράμματα S. D. συμπληροῦνται: Salutem dicit.

2. Τὸ ὑγείαν λέγει ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τῆς ἀρχ. Ἑλλην. «χαίρειν προσαγορεύει».

αἰσθάνομαι (γνωρίζω) νὰ τολμῶ, οὔτε αὐτά, τὰ ὅποια δὲν αἰσθάνομαι (δὲν γνωρίζω) νὰ θέλω νὰ γράφω. Τούτου ἕνεκα, ἔπειδὴ εἰς ἔμὲ οὐδεμία ὑπόθεσις τοῦ γράφειν (ὑποκείμενον ἐφ' οὗ νὰ ἀσχοληθῶ) ὑπελείφθη, θὰ κάμω χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ ἐπιλόγου, τοῦ ὁποίου ἔχω συνειθίσει (νὰ κάμνω χρῆσιν), καὶ σὲ πρὸς τὴν σπουδὴν (ἐπιμέλειαν) τοῦ ὑψίστου ἐπαίνου θὰ προτρέψω. Διότι ὑπάρχει σοι (ἀπέναντί σου) βαρεῖα (ἰσχυρὰ) ἀντίπαλος ἐγκατεστημένη καὶ παρεσκευασμένη, ἀπίστευτός τις προσδοκία (δηλαδὴ παρὰ πολλὰ περιμένουσιν οἱ ἄνθρωποι παρὰ σοῦ) τὴν ὁποίαν (προσδοκίαν) σὺ δι' ἑνὸς πράγματος εὐκολώτατα ἤθελες νικήσει, ἐὰν τοῦτο ἤθελες ἀποφασίσει, ὅτι πρέπει νὰ μοχθήσῃς ἀποτελεσματικῶς εἰς ἐκείνας τὰς τέχνας (σωματικὰς καὶ ψυχικὰς δεξιότητας) διὰ τῶν ὁποίων παρασκευάζονται αὐτοὶ οἱ ἐπαινοί, τῶν ὁποίων τὴν δόξαν σφόδρα ἤθελες ἀγαπήσει (ἐπιθυμήσει). Πρὸς ταύτην τὴν γνώμην ἤθελον γράψαι πλείονα, ἐὰν δὲν εἶχον πεποιθήσιν ὅτι σὺ οἰκεία βουλήσει (μόνος σου) ἔχεις ἀρκετὰ παρορμηθῆ, καὶ τοῦτο, ὅτι δήποτε σὲ ἔθιξε (σὲ προσέβαλε), δὲν τὸ ἔπραξα δὲ νὰ σε ἐκκαύσω (ἐξάψω), ἀλλὰ διὰ νὰ μαρτυρήσω (φανερῶσω) τὴν (πρὸς σὲ) ἀγάπην μου.

Ad Familiares II, 5. = Πρὸς τοὺς οἰκείους II, 5.

M. Cicero S. D. C. Curioni.

Ὁ Μάρκος Κικέρων ὑγείαν λέγει τῷ Γαῖῳ Κουρίωνι.

Ταῦτα (ἐδῶ) τὰ πράγματα τῆς πόλεως (τὰ πολιτικὰ) κατὰ ποῖον τρόπον ἔχουσι (εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται), οὐδ' ἐν ἐπιστολῇ νὰ διηγηθῶ τολμῶ. Σοί, ἂν καί, ὅπου δή ποτε εὐρισκεσαι, καθὼς ἔγραψα πρὸς σὲ πρότερον, ἐν τῷ αὐτῷ εὐρίσκησαι πλοῖον, ὅμως ἔπειδὴ εἶσαι ἀπὼν, συγχαίρω, εἴτε ἔπειδὴ δὲν βλέπεις αὐτά, τὰ ὅποια ἡμεῖς (βλέπομεν), εἴτε διότι ἐν ἔξέχοντι καὶ περιφανῆ τόπῳ κεῖται ὁ ἐπαινός σου εἰς πλείστον καὶ συμμαχῶν καὶ συμπολιτῶν τὴν ὕψιν (ἵνα βλέπωσι τοῦτον καλῶς), ὅστις (ἐπαινός σου) πρὸς ἡμᾶς οὔτε διὰ σκοτεινοῦ οὔτε διὰ ποικίλου (εὐμεταβλήτου) λόγου (φήμης), ἀλλὰ καὶ διὰ καθαρωτάτης καὶ διὰ μιᾶς πάντων φωνῆς (γενικῆς) φθάνει. Ἐν ἐκεῖνο

ἀγνοῶ, ἀρά γε νὰ συγχαίρω σοι ἢ νὰ φοβοῦμαι, διότι εἶναι
θαυμαστή ἢ προσδοκία τῆς σῆς ἐπανόδου, ἢ ὅτι φοβοῦμαι
μήπως ἡ σὴ ἀρετὴ τῇ τῶν ἀνθρώπων δοξασίᾳ δὲν ἤθελεν
ἀνταποκριθῆναι, ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἡρακλέα, (φοβοῦμαι) μήπως ὅταν
θὰ ἔγῃς ἔλθῃ, δὲν ἤθελες ἔχει πλέον περὶ τίνος νὰ φροντίζῃς :
οὕτως εἶναι πάντα παραλελυμένα καὶ σχεδὸν πλέον ἀπεσβεσμένα
(ἠφανισμένα). Ἄλλ' αὐτὰ ταῦτα ἀγνοῶ ἂν ὀρθῶς εἶναι τῇ ἐπι-
στολῇ ἐμπειστημένα (ἂν ἔπραξα ὀρθῶς ἐκθέσας ταῦτα ἐν τῇ
ἐπιστολῇ). Ὅθεν τὰ λοιπὰ θὰ καταμάθῃς ἐκ τῶν ἄλλων. Σὺ
ὅμως, εἴτε ἔχεις ἐλπίδα τινὰ περὶ τῆς πολιτείας, εἴτε ἀπελπίζεις,
αὐτὰ παρασκεύαζε, μελέτα, σκέπτου, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ
ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῷ τῷ πολίτῃ καὶ τῷ ἀνδρὶ, ὅστις μέλλει νὰ
ἐκδικήσῃ (ἐπαναφέρῃ) τὴν πολιτείαν, τὴν καταβεβλημένην καὶ
κατατεθλιμμένην ὑπὸ τῶν ἀθλίων καιρῶν καὶ τῶν διεφθαρμέ-
νων ἡθῶν, εἰς τὸ παλαιὸν ἀξίωμα (ἀξιοπρέπειαν) καὶ ἐλευθερίαν.

Ad Familiares II 6. = Πρὸς τοὺς οἰκεῖοις II, 6.

M. Cicero S. D. C. Curioni.

Ὁ Μάρκος Κικέρων ὑγειαν λέγει τῷ Γαῖω Κουρίωνι.

Δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀκουσθῆ (διαδοθῆ) ὅτι σὺ πρὸς τὴν Ἰτα-
λίαν ἐσπευσμένως ἤρχεσο, ὅτε τὸν Σέξτον Βίλλιον, τοῦ ἐμοῦ
(φίλου) Μίλωνος τὸν οἰκεῖον, μετὰ ταύτης πρὸς σὲ τῆς ἐπιστο-
λῆς ἔπεμψα (πέμπω)· ἀλλ' ὅμως ὅτε ὅτι πλησιάζει ἡ ἀφίξις σου
ἐνομίζετο καὶ συνεφώνει (ὡμολογεῖτο) ὅτι σὺ πλέον ἐκ τῆς
Ἀσίας πρὸς τὴν Ῥώμην ἔχεις πορευθῆ, τὸ μέγεθος (ἢ σπου-
δαιότης) τοῦ πράγματος (τῆς ὑποθέσεως) ἠνάγκασεν, ὥστε νὰ
μὴ φοβώμεθα μήπως λίαν ταχέως ἀπεστέλλομεν (ἀποστέλλομεν)
ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἐπιστολὴ ὡς τάχιστα πρὸς σὲ νὰ διακομισθῆ
(νὰ φθάσῃ) σφόδρα ἐπεθυμοῦμεν.

Ἐγώ, ἐὰν αἱ ἰδικαί μου πρὸς σὲ ἐκδουλεύσεις ὑπῆρχον μό-
νον, ὦ Κούριον, τосαῦται, ὅσαι εἶθισται (συνειθίζουσι) μάλ-
λον ὑπὸ σοῦ τοῦ ἰδίου νὰ ἐγκωμιάζωνται ἢ ὑπ' ἐμοῦ νὰ λαμ-
βάνωνται ὑπ' ὄψιν, μετὰ περισσοτέρας αἰδοῦς θὰ ἀπῆτουν παρὰ
σοῦ, ἐὰν τι μέγα πρᾶγμα ὑπ' ἐμοῦ ἔπρεπε νὰ ζητηθῆ.

Βαρὺ δηλονότι εἶναι εἰς ἄνθρωπον αἰδήμονα νὰ ζητῇ τι μέγα (σπουδαῖον) παρ' αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον νομίζει ὅτι πολὺ εὐεργέτησεν, ἵνα μὴ τοῦτο, ὅπερ ἤθελε ζητῇ, νομισθῇ (θεωρηθῇ) ὅτι ἀπαιτεῖ μᾶλλον ἢ ὅτι ζητεῖ (παρακλητικῶς) καὶ ὅτι εἰς ἀνταμοιβῆς μᾶλλον ἢ εἰς εὐεργεσίας τόπον καταριθμεῖ (κατατάσσει). Ἐπειδὴ αἱ ἰδικαὶ σου πρὸς με (ἐκδουλεύσεις) εἴτε γνωσταὶ πᾶσι εἴτε ἔξ αὐτῆς τῆς πρωτοτυπίας (τοῦ ἀνηκούστου) τῶν περιστάσεών μου (τῆς δυστυχίας μου) καθαρώταται (φανερώταται) καὶ μέγιστα εὐεργεσίαι ὑπῆρξαν, καὶ ἐπειδὴ εἶνε (ἴδιον) ψυχῆς εὐγενοῦς (ἐλευθεροπρεποῦς), εἰς ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον πολὺ ἤθελες ὀφείλει, εἰς τὸν αὐτὸν πλείστον νὰ θέλῃς νὰ ὀφείλῃς, δὲν ἐδίστασα τοῦτο παρὰ σοῦ δι' ἐπιστολῆς νὰ ζητήσω, τὸ ὁποῖον εἰς ἐμὲ ἐκ πάντων ἤθελεν εἶναι μέγιστον καὶ τὰ μέγιστα ἀναγκαῖον· καὶ διότι δὲν ἐφοβήθην μήπως δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ βαστάσω τὰς ἰδικὰς σου πρὸς ἐμὲ καὶ ἀναριθμήτους (ἐκδουλεύσεις), ἀφ' οὗ μάλιστα εἶχον πεποιθήσιν ὅτι οὐδεμίαν χάρις εἶναι τόσον μεγάλη, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἠδύνατο ἡ ψυχὴ μου ἢ νὰ κατανοῇ (νὰ ἐκτιμᾷ προσηκόντως) κατὰ τὴν ἀποδοχὴν (ταύτης) ἢ νὰ αὐξάνῃ κατὰ τὴν ἀπόδοσιν καὶ νὰ λαμπρύνῃ.

Ἐγὼ πᾶσαν τὴν προθυμίαν μου, πᾶν ἔργον, φροντίδα, φιλοπονίαν, σκέψιν, τὴν διάνοιαν τέλος πᾶσαν, ἐν αὐτῇ τοῦ Μίλωνος τῇ ὑπατείᾳ ἔξ ὀλοκλήρου προσήλωσα, καὶ ἔκρινα ὅτι ἐγὼ οὐ μόνον ἐκδουλεύσεως καρπὸν (ὠφέλειαν), ἀλλὰ προσέτι καὶ εὐσεβείας (εὐγνωμοσύνης) ἔπαινον ὅτι ὀφείλω νὰ ζητῶ. Καὶ οὔτε νομίζω δὲ ὅτι εἷς τινα ἢ σωτηρία καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ (τὰ ὑπάρχοντα) ὑπῆρξαν ἄξια τοσαύτης ποτὲ φροντίδος, ὅσης εἰς ἐμὲ (φροντίδος) εἶναι (ἄξια) ἢ τιμὴ αὐτοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ πάντα τὰ ἐμὰ νὰ ἔχωσι τοποτεθῇ (νὰ κεῖνται) ἀπεφάσισα. Τούτῳ (τῷ Μίλωνι) σὲ μόνον αἰσθάνομαι ὅτι δύνασαι νὰ εἶσαι τόσῳ μεγάλῃ ἐπικουρία, εἰάν ἤθελες θελήσει, ὥστε οὐδὲν ἐκτὸς τούτου ὑφ' ἡμῶν νὰ πρέπη νὰ ζητηθῇ.

Ἐχομεν ταῦτα πάντα : (Δῆλα δὲ) Ἁγαθῶν (πολιτῶν) εὐνοϊκὴν προθυμίαν ἐκ τῆς Δημορχίας ἔξ αἰτίας ἡμῶν, ὡς ἐλπίζω ὅτι σὺ ἤρχισες νὰ ἐννοῆς : Ὀχλου καὶ πληθύος, ἔνεκα τῆς μεγαλοπρεπειᾶς τῶν δώρων καὶ τῆς ἐλευθεριότητος τῆς φύσεως.

νεολαίας (νέων) καὶ χαριέντων (καταλλήλων κατὰ τὰς ἐκλογάς) ἐν ταῖς ψηφοφορίαις προθυμίαν (ἔχομεν), ἔνεκα τῆς ἐξόχου αὐτοῦ (τοῦ Μίλωνος) ἐν τούτῳ τῷ εἶδει εἴτε χάριτος εἴτε ἐπιμελείας· τὴν ἡμετέραν ὑποστήριξιν, ἂν ὀλιγώτερον ἰσχυράν, ἀλλὰ δεδοκιμασμένην ὁμως καὶ δικαίαν καὶ τούτου ἔνεκα ἴσως προσέτι καὶ χαρίεσαν. Ἡγεμῶν ἡμῖν καὶ ἀρχηγὸς (εἰσηγητῆς) εἶναι ἀναγκαῖος καὶ αὐτῶν τῶν ἀνέμων¹ τοὺς ὁποίους προεξέθηκα, ῥυθμιστῆς τις καὶ οἶονεὶ (τρόπον τινὰ) κυβερνήτης, ὁποῖος ἐὰν ἐκ πάντων εἷς μόνος ἤθελε γίνεαι εὐκταῖος (δηλ. ἐὰν ἤρχοντο νὰ ὑπῆρχέ τις τοιοῦτος ἐξ ὅλων), τὸν ὁποῖον νὰ ἠδυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν πρὸς σέ, δὲν θὰ εἴχομεν. (Δηλαδή μόνος σὺ ὑπάρχεις κατάλληλος).

Τούτου ἔνεκα, ἐὰν ἐμὲ μνήμονα, ἐὰν εὐγνώμονα, ἐὰν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου, διότι τοσοῦτῳ σφόδρα περὶ τοῦ Μίλωνος κοπιᾶζω, δύνασαι νὰ νομίζης, ἐὰν ἄξιον τέλος τῶν εὐεργεσιῶν σου κρίνης, τοῦτο παρὰ σοῦ ζητῶ, ἵνα ἐπιβοηθήσης (ἔλθῃς ὡς ἀρωγὸς) ταύτῃ τῇ ἐμῇ μερίμνῃ καὶ τούτῳ τῷ ἐμῷ ἐπαίνῳ, εἴτε, ἵνα ἀληθέστερον εἶπω, ἐγγὺς τῇ σωτηρίᾳ (σχεδὸν πρὸς σωτηρίαν) τὴν σὴν προθυμίαν ἤθελες ἀφιερῶσαι. Περὶ αὐτοῦ τοῦ Τίτου Ἄννιου² τόσον μόνον ὑπισχνοδαί σοι, ὅτι σὺ μείζονος ψυχῆς (φρονήματος), ἐμβριθείας (σεμνότητος), σταθερότητος καὶ εὐνοίας πρὸς σέ, ἐὰν θὰ ἤθελες νὰ περιβάλλῃς δι' ἀγάπης (νὰ σχετισθῆς) τὸν ἄνθρωπον (δηλ. τὸν Τ. Ἄννιον) δὲν θὰ ἔχῃς οὐδένα (ὅμοιον πρὸς αὐτόν)· εἷς ἐμὲ δὲ τοσοῦτον κόσμον (σέμνωμα) τοσοῦτον ἀξίωμα (τιμὴν) ἤθελες προσάψει, ἵνα σὲ αὐτὸν εὐκόλως ἀναγνωρίζω ὅτι ὑπῆρξες ἐν τῷ ἐμῷ ἐπαίνῳ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξες ἐν τῇ σωτηρίᾳ³. Ἐγώ, ἐὰν δὲν ἐγνώριζον ὅτι σὺ βλέπεις (αἰσθάνεσαι), ὅτε πρὸς σέ ταῦτα γράφω, ὁπόσον (βάρος)

1. Ἐννοεῖ τὰ μέσα καὶ τὴν δραστηριότητα ἐν γένει τὰ ὁποῖα διέθετεν ὁ Μίλων κατὰ τὰς ἐκλογάς.

2. Ὁ Τ. Ἄννιος, πάππος πρὸς μητρὸς τοῦ Μίλωνος, εἶχεν υἱοθετήσῃ αὐτόν. Καὶ τούτου ὡς θεοῦ πατρὸς κατὰ τὸ σῆμηθεσ, τὸ ὄνομα ἔφερεν ὁ Μίλων.

3. Λέγει τοῦτο διότι εἶχε συντελέσει διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνάκλησίν του, ἣν χαρακτηρίζει ὡς σωτηρίαν.

ὑποχρεώσεως ἤθελον βαστάσει, ὅπόσον σφόδρα ἐγὼ θὰ ἔπρεπε νὰ μοχθήσω ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσῃ τῆς ἀρχῆς παρὰ τοῦ Μίλωνος, διὰ πάσης οὐ μόνον ἀμίλλης ἀλλὰ προσέτι καὶ διαμάχης (ἀγῶνος), πλείονα θὰ ἔγραφον.

Νῦν εἰς σὲ ἅπαν τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐμὲ δόκλῃρον ἐμπιστεύομαι καὶ παραδίδω. Ἐν μόνον τοῦτο οὕτως ἄς ἔχη: Ἐὰν παρὰ σοῦ τοῦτο τὸ πρᾶγμα θὰ ἔχω ἐπιτύχει, ἐγὼ σχεδὸν περισσότερον εἰς σὲ παρὰ εἰς αὐτὸν τὸν Μίλιωνα θὰ ὀφείλω· διότι δὲν ὑπῆρξεν εἰς ἐμὲ τοσοῦτον ἢ ἐμὴ σωτηρία προσφιλέως, ἐν ἣ τὰ μάλιστα ὑπ' ἐκείνου ἐπεκουρήθην (εἰς ἣν τὰ μέγιστα ἐκείνος μὲ ἐβοήθησε), ὅσον ἢ εὐσέβεια θὰ εἶναι (εἰς ἐμὲ) κατὰ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς χάριτος τερπνῆ.

Αὐτὴν ὅμως, ἔχω πεποιθήσιν ὅτι δύναμαι ἐγὼ νὰ ἐπιτύχω διὰ τῆς προθυμίας (συνδρομῆς) σοῦ μόνου.

Ad Familiares IV, 4. = πρὸς τοὺς οἰκείους IV, 4.

M. Cicero S. D. Ser. Sulpicio.

Ὁ Μᾶρκος Κικέρων ὑγείαν λέγει τῷ Σερβίῳ Σουλπικίῳ.

Δέχομαι τὴν δικαιολογίαν σου, τῆς ὁποίας ἔκαμες χρῆσιν, ὅτι συχνότερον πρὸς με ἐπιστολὰς ἐνὸς τύπου εἶχες δώσει (ἔπεμψας), ἀλλὰ δέχομαι (τὴν δικαιολογίαν σου) ἐκ τούτου τοῦ μέρους (κατὰ τοῦτο μόνον), ἐφ' ὅσον εἶτε ἐξ ἀμελείας εἶτε ἐκ φανλότητος αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι παραλαμβάνουσιν ἐπιστολὰς (δηλ. τῶν γραμματοκομιστῶν) γράφεις ὅτι συμβαίνει, ὥστε νὰ μὴ διακομίζωνται (φθάνωσι) πρὸς ἡμᾶς. Ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς δικαιολογίας σου, ἐν τῷ ὁποίῳ (μέρει) γράφεις σὺ ὅτι ἀπὸ ἔνδειαν λόγου (ἐλλεῖπει τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τὸ λέγειν δυνάμεως)—διότι οὕτω ὀνομάζεις—διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων πλεονάκις πέμψεις ἐπιστολὰς, οὔτε ἐξετάζω οὔτε ἐπιδοκιμάζω (δὲν τὸ παραδέχομαι). Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, διὰ τὸν ὁποῖον σὺ πρὸς παιδιὰν (παίζων)—διότι οὕτω δέχομαι (ἀντιλαμβάνομαι)—λέγεις ὅτι ἔχω πλοῦτον λόγου (ἀφθονίαν ἐκφράσεων), ἀποδέχομαι (γνωρίζω) ὅτι δὲν εἶμαι ὑπερβαλλόντως ἐνδεής λέξεων (ἐκφράσεων) διότι νὰ εἰρωνεύωμαι δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ὁ ἴδιος—οὔτε

τοῦτο εἰρωνευόμενος (λέγω)— εὐκόλως ὑπέικω (ὑποχωρῶ) πρὸ τῆς λεπτότητος (ἀκριβείας) καὶ γλαφυρότητος (φιλοκαλίας) τῶν συγγραμμάτων σου¹. Τὴν ἀπόφασίν σου (σκέψιν), τῆς ὁποίας γράφεις ὅτι ἀφ' οὗ ἔκαμες χρῆσιν δὲν ἠρνήθης (δὲν ἀπεποιήθης) ταύτην τὴν Ἀχαϊκὴν ἀσχολίαν (ἀνθυπατείαν), ὅσῳ πάντοτε εἶχον ἐπιδοκίμασει, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐπεδοκίμασα, ἀναγνώσας τὰς τελευταίας ἐπιστολάς σου. Διότι πᾶσαι αἱ αἰτίαι (προφάσεις), ἃς μνημονεύεις, δικαιοτάται εἶναι καὶ τὰ μάλιστα ἄξια (ἀρμόζουσαι) καὶ τῇ ἀθθεντίᾳ σου καὶ τῇ συνέσει σου. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον νομίζεις ὅτι κατ' ἄλλον τρόπον συνέβησαν τὰ πράγματα ἢ ὅπως εἶχες φαντασθῆ (ὑπολογίσει), εἰς τοῦτο μετὰ σοῦ κατ' οὐδένα τρόπον συμφωνῶ. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοσαύτη ταραχὴ καὶ σύγχυσις τῶν πραγμάτων ὑπάρχει, οὕτω καταπεπληγμένα (καταβεβλημένα) καὶ κατερριμμένα ὑπὸ τοῦ ἀποτροπαιότητου πολέμου κεῖνται (εἶναι) πάντα, ὥστε αὐτὸς ὁ τόπος εἰς ἕκαστον, ὅπου αὐτὸς ἤθελεν εἶναι, ἥκιστα εὐάρεστος νὰ εἶναι, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἕκαστος ἀθλιώτατος νὰ φαίνηταί ὅτι εἶναι, τούτου ἔνεκα καὶ διὰ τὴν σὴν ἀπόφασιν μετανοεῖς σύ, καὶ ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ πατρίδι εὐρισκόμεθα εἰς σὲ εὐδαίμονες φαινόμεθα, ἀλλὰ τοῦναντίον εἰς ἡμᾶς σὺ βεβαίως οὐχὶ κενὸς (ἔστερημένος) ἐνοχλήσεων, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς (συγκρινόμενος) εὐδαίμων. Ὅθεν κατ' αὐτὸ τοῦτο εἶναι καλυτέρα ἢ ἰδική σου ἢ ἡ ἰδική μας δίαιτα (ἔροι τῆς ζωῆς), διότι σύ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠθέλες σε λυπῆ, νὰ γράφης τολμᾶς, ἡμεῖς οὐδὲ αὐτὸ βεβαίως μετ' ἀσφαλείας (ἀκινδύνως) δυνάμεθα, οὐδὲ τοῦτο ἐκ κακίας (πονηρίας τῆς ψυχῆς) τοῦ νικητοῦ, οὐτινος οὐδὲν μετριώτερον (σωφρονέστερον), ἀλλὰ (ἔξ ἑλαττώματος) αὐτῆς τῆς νίκης, ἣτις κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους εἶναι πάντοτε ὑπερήφανος (αὐθαίρετος).

Κατὰ ἐν (μόνον) σε ἐνίκησαμεν (εἴμεθα ὑπέρτεροι), διότι περὶ τῆς τοῦ Μαρκέλλου, τοῦ συνάρχοντός σου τῆς σωτηρίας, μικρῶ πρότερον (ἢ σὺ) ἐμάθομεν, προσέτι, μὰ τὸν Ἡρακλέα, (μὰ

1. Γράφει τοῦτο ὁ Κικέρων διότι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἡ ἐπιστολή ἦτο ὁ σπουδαιότερος νομοδιδάσκαλος καὶ ῥήτωρ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

τὴν ἀλήθειαν), διότι κατὰ τίνα τρόπον ἡ ὑπόθεσις αὕτη διεξήγετο, εἶδομεν. Διότι οὕτω πράττε ὥστε νὰ νομίζῃς (οὕτω νόμιζε): ὅτι μετὰ ταύτας τὰς ἀθλιότητας (δυστυχίας) τουτέστιν ἄφ' οὗ ἔγινεν ἔναρξις νὰ γίνηται κρίσις (νὰ πραγματευῶνται) διὰ τῶν ὄπλων περὶ τοῦ Δημοσίου δικαίου, οὐδὲν ἕτερον ἔχει ἐνεργηθῆ μετ' ἀξιοπρεπείας. Διότι καὶ αὐτὸς ὁ Καῖσαρ κατηγορηθείσης τῆς αὐστηρότητος (στρυφνότητος τοῦ χαρακτῆρος) τοῦ Μαρκέλλου, —διότι οὕτω ἀπεκάλει— καὶ ἐπαινεθείσης τιμητικώτατα καὶ τῆς δικαιοσύνης (εὐθύτητός σου) καὶ τῆς σωφροσύνης, αἴφνης παρ' ἐλπίδα εἶπεν, ὅτι οὐδὲ ἔνεκα τοῦ κακοῦ οἰωνοῦ βεβαίως θὰ ἀρνηθῆ αὐτὸς (συνεργασίαν) μετὰ τῆς Συγκλήτου ἐρωτώσης (γνώμην) περὶ τοῦ Μαρκέλλου. Εἶχε πράξει ὅμως τοῦτο ἡ Σύγκλητος, ἵνα, ὅτε ὑπὸ τοῦ Λευκίου Πίσωνος μνεία εἶχε γίνει περὶ τοῦ Μαρκέλλου καὶ ὁ Γάιος Μάρκελλος εἶχε προσπέσει εἰς τοὺς πόδας τοῦ Καίσαρος, σύμπασα ἀνεγερθῆ καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἰκέτις προχωρήσῃ. Μὴ θέλε νὰ ἐρωτᾷς (μὴ ἐρώτα).

Τοσοῦτῳ ὥραία αὕτη ἡ ἡμέρα ἐφάνη μοι, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι βλέπω ὄψιν τινὰ (φάντασμά τι) ὡσπερ ἀναζώσης τῆς πολιτείας. Ὅθεν ὅτε πάντες πρὸ ἐμοῦ ἐρωτηθέντες (ζητηθείσης τῆς γνώμης των) χάριτας τῷ Καίσαρι ὁμολόγουν, ἐκτὸς τοῦ Βολκακίου, —αὐτὸς δηλονότι, ἐὰν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἦτο (ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Καίσαρος—εἶπεν ὅτι αὐτὸς δὲν θὰ τὸ ἔπραττεν (ὥστε νὰ συγκατατεθῆ εἰς τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Μαρκέλλου) ἐγὼ ἐρωτηθείς (ζητηθείσης τῆς γνώμης μου) μετήλλαξα τὴν ἀπόφασίν μου, διότι εἶχον κρίνει (ἀποφασίσει), οὐχί, μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐξ ἀδρανείας, ἀλλ' ἐκ πόθου τῆς προτέρας ἀξιοπρεπείας, ἔσαι γὰ σιωπῶ. Διέρρηξε (μετέβαλε) ταύτην τὴν ἀπόφασίν μου καὶ τοῦ Καίσαρος ἡ μεγαλοψυχία καὶ τῆς Συγκλήτου ἡ βαρύτης (ἡ αὐθεντία). Ὅθεν διὰ πλειόνων λέξεων ἀπέδωκα τῷ Καίσαρι εὐχαριστίας, καὶ φοβοῦμαι προσέτι μήπως ἔχω ἀποστερήσει ἐμαυτὸν ἐν τοῖς λοιποῖς πράγμασι τῆς τιμίας ἀναπαύσεως, ὅπερ ἦτο μία παραμυθία ἐν τοῖς κακοῖς (ταῖς συμφοραῖς). Ἄλλ' ὅμως, ἐπειδὴ διέφυγον τὴν προσβολὴν τού-

1. Τοῦ Καίσαρος.

του¹, ὅστις ἴσως ἐνόμιζεν ὅτι ἐγὼ ταύτην τὴν πολιτείαν (τὸ σημερινὸν πολίτευμα) δὲν νομίζω (ὀρθόν), ἐὰν ἔσαι ἐσιώπων, ἐν μέτρῳ, (κατὰ τὸ ὀρθόν) ἢ προσέτι καὶ ἐντὸς τοῦ μέτρου (ὀλιγώτερον ὀρθῶς) θὰ πράξω, ἵνα καὶ τῇ θελήσει ἐκείνου καὶ ταῖς ἐμαῖς ἐπιθυμίαις ὑπηρετῶ (φαίνωμαι χρήσιμος). Διότι ἂν καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας (παιδιόθεν) ἐμὲ πᾶσα τέχνη¹ καὶ παιδευσὶς ἐλευθεροπρεπῆς καὶ τὰ μέγιστα ἢ φιλοσοφία ἔχει εὐφράνει, ὅμως αὕτη ἢ σπουδὴ (ἢ πρόθεσις) καθημερινῶς ἐνδυναμοῦται (αὐξάνει), πιστεύω καὶ ἐκ τῆς ὀριμότητος τῆς ἡλικίας πρὸς φρόνησιν (φιλοσοφίαν) καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐλαττωμάτων (τῆς ἀθλιότητος) τῶν περιστάσεων, ὥστε οὐδὲν πρᾶγμα ἄλλο νὰ δύνηται νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν ἐνοχλήσεων. Ἀπὸ τῆς ὁποίας σπουδῆς ὅτι σὺ ἔχεις ἀπαχθῆ ἐκ τῶν ἀσχολιῶν (ὑπηρεσιῶν) ἀντιλαμβάνομαι ἐκ τῶν ἐπιστολῶν σου, ἀλλ' ὅμως κατὰ τι ἤδη αἱ νύκτες² θὰ σε βοηθήσωσι· ὁ σὸς (φίλος) Σέρβιος ἢ μᾶλλον ὁ ἡμέτερος, μεθ' ὑψίστης ἐπιτηρήσεως (φροντίδος) μεθεραπεύει (περιποιεῖται), ἐκ τοῦ ὁποίου τόσον ἐκ πάσης τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ὑψίστης ἀρετῆς, ὅσον καὶ ἐκ τῶν σπουδῶν καὶ τῆς παιδείας εὐφραίνομαι. Αὐτὸς μετ' ἐμοῦ πολλάκις περὶ τῆς παραμονῆς ἢ τῆς ἀποχωρήσεώς σου³ κοινολογεῖ (συνδιαλέγεται). Μέχρι τοῦδε ἐν ταύτῃ τῇ γνώμῃ εὐρίσκομαι (τὸ ἐξῆς ἔχω ἀποφασίσει), ἵνα μὴ πράττωμεν οὐδέν, εἰμὴ ὅ,τι θὰ ἐνομίζετο ὅτι τὰ μέγιστα θέλει ὁ Καῖσαρ. Τὰ πράγματα εἶναι τοιοῦτου τρόπου (εἰς τοιαύτην κατάστασιν) ὥστε, ἐὰν ἐν Ῥώμῃ εἶσαι οὐδὲν νὰ δύναται νὰ σε τέρψῃ ἐκτὸς τῶν σῶν (οἰκείων καὶ φίλων). Περὶ τῶν λοιπῶν, οὐδὲν εἶναι καλύτερον αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος, καὶ τὰ ἄλλα εἶναι τοιοῦτου τρόπου, ὥστε ἐὰν τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο εἶναι ἀνάγκη (νὰ γίνῃ) νὰ προτιμᾶς νὰ ἀκούῃς αὐτὰ μᾶλλον ἢ νὰ βλέπῃς. Αὕτη ἢ ἰδική μας σκέψις (γνώμη) ἥκιστα εὐάρεστος εἶναι ἡμῖν, οἵτινες ἐπιθυμοῦμεν (ποθοῦμεν) νὰ σε βλέπωμεν, ἀλλὰ φροντίζομεν περὶ σοῦ. Ἐρρωσο.

1. Σωματικὴ καὶ πνευματικὴ δεξιότης.

2. Ὡς χειμεριναὶ ἄρα μεγαλύτεραι.

3. Ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀχαΐας.

Ad Familiares V, 7. = πρὸς τοὺς οἰκίους V, 7.

M. Tullius Marci filius Cicero

S. D. C. Pompeio C. F. magno Imperatori.

Ὁ Μάρκος Τύλλιος τοῦ Μάρκου υἱὸς Κικέρων ὑγείαν λέγει
τῷ Γναίῳ Πομπηίῳ τῷ τοῦ Γναίου υἱῷ μεγάλῳ Στρατηγῷ.

Si tu exercitusque valetis bene est.

Ἐὰν σὺ καὶ ὁ στρατὸς ὑγιαίνητε καλῶς ἐστὶ ¹.

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν σου, ἃς δημοσίᾳ ἀπέστειλας, ἔλαβον (ἠσθάνθην) ἅμα σὺν πᾶσι ἀπίστευτον τέρψιν· διότι τοσαύτην ἐλπίδα ἀπραγμοσύνης (ἀνέσεως) ἐπέδειξας, ὅσην ἐγὼ πάντοτε πᾶσιν ἐπὶ σέ μόνον πεποικωθὼς ὑπισχνούμην. Ἀλλὰ τοῦτο γνώριζε, ὅτι οἱ παλαιοὶ σου ἐχθροί, οἱ νέοι φίλοι, σφόδρα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν (σου) καταπλαγέντες καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἐλπίδος κρημνισθέντες κεῖνται (διάγουσι). Πρὸς ἐμὲ ὅμως ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἔπεμψας, ἂν καὶ εὐτελεῖ (ἀσήμαντον) ὑποδήλωσιν (ἐνδειξιν) τῆς σῆς πρὸς με εὐνοίας ἐνεῖχεν, ὅμως εἰς ἐμὲ γνώριζε ὅτι εὐχάριστος ὑπῆρξε· διότι ὑπ' οὐδενὸς πράγματος τοσοῦτω νὰ εὐχαριστῶμαι ἔχω συνειθίσει, ὅσῳ ἐκ τῆς συνειδήσεως τῶν ἐμῶν καθηκόντων (ὕποχρεώσεων), πρὸς τὰ ὁποῖα ἐάν ποτε ἀμοιβαίως δὲν γίνηται ἀνταπόκρισις (δηλ. δὲν μοι ἀνταποδίδονται τὰ ἴσα) εὐκολώτατα ἀνέχομαι νὰ ἐπικάθηται παρ' ἐμοὶ τὸ περισσότερον τῆς ὑποχρεώσεως. Ἐκεῖνο δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι, ἐὰν σὲ αἱ ἐμαὶ πρὸς σέ ὕψισται προθυμίαι (ὕπηρεσίαι) ὀλίγον μετ' ἐμοῦ ἔχωσι συζεύξει (ἐνώσει), ἡ πολιτεία μέλλει νὰ συνδιαλλάξῃ ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ συζεύξῃ (συνενώσῃ). Καὶ ἵνα μὴ ἀγνοῆς τί ἐγὼ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς σου θὰ ἐπεθύμουν (νὰ ἀναγινώσκω) θὰ γράψω ἀπροκαλύπτως, ὥσπερ καὶ ἡ ἐμὴ φύσις καὶ ἡ ἡμετέρα φιλία ἀπαιτεῖ. Τὰς ὑποθέσεις αὐτὰς διεξήγαγον (ὡς ὑπάτος) διὰ τὰς ὁποίας συγχαρητήριά τινα (ὄρισμένως) ἀνέμενον, καὶ ἔνεκα τῆς ἡμετέρας φιλίας καὶ ἔνεκα τῆς πολιτείας· τὰ ὁποῖα (συγχαρητήρια) ἐγὼ νομίζω ὅτι ὑπὸ σοῦ

1. Συνήθης τύπος φιλοφρονήσεως, ἐν ᾗ γίνεσθαι μυσία καὶ τοῦ στρατοῦ ἐὰν ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται αὕτη εἶχε Στρατιωτικὴν Διοίκησιν.

ἔχουσι παραλειφθῆ, διότι ἐφοβείσο (ὡς ὑποθέτω) μὴ τινος τὸ συναίσθημα (τὸ φρόνημα) προσβάλῃς. Ἄλλὰ γνώριζε ὅτι αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος ἐπράξαμεν, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς οἰκουμένης (ὄλων τῶν ἀνθρώπων) καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐπιδοκιμᾶζονται (ἐπαινοῦνται), ἅτινα (ἐν τούτοις), ὅταν θὰ ἔχῃς ἔλθει, θὰ ἀντιληφθῆς ὅτι μετὰ τοσαύτης περισκέψεως καὶ τοσαύτης μεγαλοψυχίας (θάρρους) ἐξετελέσθησαν ὑπ' ἐμοῦ, ὥστε θὰ ἀνεχθῆς εὐκόλως ὅτι συνεδέσθην πρὸς σέ, ἂν καὶ εἶσαι πολλῶ μείζων ἢ ὅσον ὁ Ἀφρικανός, εἷς τε τὴν πολιτικὴν καὶ ἣν φιλίαν, ἐγὼ ὅστις δὲν εἶμαι πολλῶ κατώτερος ἢ ὁ Λαίλιος.

Ad Familiares XIV, 2. = Πρὸς τοὺς οἰκείους XIV, 2.

Tullius S. D. Terentiae suae et Tulliolae
et Ciceroni suis.

Ὁ Τύλλιος ὑγείαν λέγει τῇ ἑαυτοῦ Τερεντία καὶ τῇ μικρᾷ Τυλλία καὶ τῷ Κικέρωνι, τοῖς ἑαυτοῦ (οἰκείοις).

Μὴ θέλε νὰ νομίζῃς (μὴ νόμιζε) ὅτι ἐγὼ πρὸς τινὰ ἐκτενεστεράς ἐπιστολὰς γράφω, εἰ μὴ τις πρὸς με πλείονα ἔγραψε, εἰς ὃν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῶσι (πλείονα) εἰς ἀπάντησιν (ἀποδίδων τὰ ἴσα)· διότι οὔτε ἔχω τί νὰ γράφω, οὔτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν (τῆς δυστυχίας μου) πράττω τι μετὰ μείζονος δυσκολίας (ψυχικῆς ὀδύνης). Πρὸς σέ ὅμως καὶ πρὸς τὴν μικρὰν Τυλλίαν μας δὲν δύναμαι ἄνευ πλείστων (ἀφθόνων) δακρύων νὰ γράφω (πάντοτε δακρύων γράφω)· διότι βλέπω ὅτι εἰσθε ὑμεῖς δυστυχεστάται, αἱ ὁποῖαι ἐγὼ πάντοτε εὐδαιμονέσταται ἐπεθύμησα νὰ εἶσθε καὶ τοῦτο ὄφειλον νὰ παράσχω, καὶ ἐὰν δὲν ἤμεθα τοσοῦτω δειλοί, θὰ εἶχον παράσχει. Τὸν ἡμέτερον Πίσωνα¹ κατ' ἀξίαν (καθὼς τοῦ ἀξίζει) πλείστον (σφόδρα) ἀγαπῶ. Αὐτόν, ὡς ἐδυνήθην, δι' ἐπιστολῆς, παρήνεσα (ἐνεψύχωσα) καὶ χάριτας ὠμολόγησα, ὡς ὄφειλον.

Ἐν τοῖς νέοις Δημάρχοις αἰσθάνομαι ὅτι σὺ ἔχεις ἐλπίδα: (ὅτι θὰ ἐπιτύχη ὁ γαμβρός μας). Τοῦτο (ἡ ἐπιτυχία του ὡς δημάρχου) θὰ εἶναι βέβαιον (ἀσφαλές), ἐὰν τοῦ Πομπηίου ἡ θέ-

1. Οὗτος ἦτο γαμβρός ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Κικέρωνος.

λησις θὰ εἶναι (ἀσφαλῆς), ἀλλ' (ἐν τούτοις) ὅμως τὸν Κράσσον φοβοῦμαι. Ὑπὸ σοῦ βεβαίως πάντα ὅτι γίνονται καρτερικώτατα καὶ ἀγαπητότατα βλέπω, οὔτε θαυμάζω (διὰ τοὺς κόπους σου), ἀλλὰ θλίβομαι διὰ τὴν τοιοῦτον εἶδους συμφορὰν, ὥστε διὰ τῶν τηλικούτων δυστυχιῶν σου νὰ ἀνακουφίζονται αἱ ἰδικαί μου δυστυχίαι. Διότι πρὸς με ὁ Πόπλιος Βαλέριος, ἄνθρωπος πρόθυμος (φίλος ὑποχρεωτικός), ἔγραψε, τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐγὼ ἐν ἀφθόνοις δακρύοις (κλαίων) ἀνέγνωσα, (δηλ.) κατὰ τίνα τρόπον ἀπὸ τοῦ (ναοῦ) τῆς Ἑστίας πρὸς τὴν Βαλερίαν Πινακοθήκην¹ ἤχθης. Φεῦ! φῶς μου, πόθε μου, σὺ παρὰ τῆς ὁποίας πάντες βοήθειαν (ὑποστήριξιν) νὰ ζητῶσι συνειθίζον, σὺ νῦν, Τερεντία μου, κατὰ τοιοῦτον τρόπον νὰ κλονίζησαι (νὰ ὑποφέρῃς), κατὰ τοιοῦτον τρόπον νὰ κεῖσαι (νὰ διάγῃς) ἐν δακρύοις καὶ ταπεινότητι! καὶ τοῦτο νὰ συμβαίῃ ἐξ αἰτίας ἐμοῦ (ἐκ σφάλματός μου), ὅστις ἄλλους ἔσωσα, ἵνα ἡμεῖς ἀπολεσθῶμεν! Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περὶ τῆς οἰκίας γράφεις, τουτέστι περὶ τοῦ οἰκοπέδου², ἐγὼ ἀληθῶς τότε τέλος θὰ νομίζω ὅτι ἀνέλαβον ἐὰν ἐκεῖνο (τὸ οἰκόπεδον) θὰ ἔχη ἀποκατασταθῆ (εἰς τὴν κυρότητα ἡμῶν, ἐὰν ἐπιστραφῆ εἰς ἡμᾶς). Δι' ἐκεῖνο θλίβομαι, τὸ ὅτι ὁποία δαπάνη πρέπει νὰ γίνῃ, μετέχεις ταύτης σὺ ἀθλία (δυστυχῆς) καὶ ἀπεστερημένη (τῆς περιουσίας σου). Ἦτις ὑπόθεσις ἐὰν ἀγῆται εἰς πέρας, πάντα θὰ ἐπιτύχωμεν· ἐὰν ἡ αὐτὴ τύχη (ἀτυχία) θὰ πιέξῃ (καταθλίβῃ) ἡμᾶς θὰ δαπανήσῃς προσέτι δυστυχῆς καὶ τὰ λείψανα (ὑπόλοιπα) τῆς περιουσίας σου; Ἐξορκίζω σε, ζωὴ μου, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς δαπάνην, (δηλαδὴ κάθε ἔξοδον), ἄφες τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι δύνανται (νὰ δαπανήσωσι) ἐὰν μόνον θέλωσι, νὰ ὑπομείνωσι (νὰ υποβληθῶσι εἰς πᾶσαν δαπάνην) καὶ τὴν υἰεῖαν σου αὐτὴν τὴν κλονιζομένην³, ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, μὴ θέλῃς νὰ βλάβῃς (μὴ βλάβῃς)

1. Οὐδὲν ἀσφαλές περὶ ταύτης γνωρίζομεν: Ἴσως ἦτο Πινακοθήκη, καὶ ἐκεῖ πλησίον ἔκειτο Δικαστήριον.

2. Διότι ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τῆς παρὰ τοῦ Κλωδίου καταστραφείσης οἰκίας τοῦ Κικέρωνος ἐκτίσθη ναὸς τῆς Ἑλευθερίας, ἵνα μὴ ἀποδοθῆ ποτε εἰς αὐτὸν τοῦτο.

3. Ἡ Τερεντία ἔπασχεν ἐξ ἀρθρίτιδος.

Διότι εἰς ἐμὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμέραν καὶ νύκτα περιστρέφουσαι (σ' ἔχω πάντοτε ἔμπρὸς μου), βλέπω ὅτι πάντας τοὺς μὀχθοὺς σὺ ἀναλαμβάνεις, φοβοῦμαι μήπως δὲν ἀνθέξῃς.

Ἄλλὰ βλέπω ὅτι ἐν σοὶ εἶναι πάντα (τὰ πάντα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν θέλησίν σου). Ὅθεν, ἵνα τούτου, τὸ ὁποῖον ἐλπίζῃς καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖς, ἐπιτύχωμεν, φρόντιζε περὶ τῆς ὑγείας σου. Ἐγώ, πρὸς ποίους νὰ γράφω, δὲν γνωρίζω, εἰ μὴ πρὸς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι γράφουσι πρὸς ἐμὲ, ἢ πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν ὁποίων ὑμεῖς πρὸς ἐμὲ γράφετέ τι Πορρωτέρω, ἐπειδὴ οὕτως ὑμῖν ἀρέσκει, δὲν θὰ κατέλθω, ἀλλὰ θὰ ἤθελον ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότατα, νὰ μοι πέμπητε γράμματα, μάλιστα, εἴαν τι ὑπάρχῃ βεβαιότερον, ὅπερ ἂς ἐλπίζωμεν. Ὑγιαίνετε πόθοι μου, ὑγιαίνετε. Ἐδόθη τῇ 3ῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Ὀκτωβρίου ἐκ Θεσσαλονίκης.

Ad Atticam, III, 7.—Πρὸς τὸν Ἀττικόν, III, 7.

Cicero Attico Salutem

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Εἰς Βοινδήσιον ἦλθον (ἔφθασα) τῇ 14ῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου. Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν οἱ ὑπηρεταὶ σου εἰς ἐμὲ παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν ἐπέδωκαν, καὶ ἄλλοι ὑπηρεταὶ μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἄλλην ἐπιστολὴν προσεκόμισαν. Ἐκεῖνο ὅπερ με ἐρωτᾷς καὶ με προτρέπεις, ἵνα πλησίον σου ἐν Ἡπείρῳ εὐρίσκωμαι, ἢ ἐπιθυμία σου εἰς ἐμὲ σφόδρα εὐχάριστος καὶ ἥμιστα (οὐδαμῶς) νέα (παράδοξος) εἶναι. Εὐκταία σκέψις (ἀπόφασις) θὰ ἦτο βεβαίως εἰς ἐμὲ, εἴαν ἦτο ἐπιτετραμμένον αὐτόσε¹ πάντα τὸν χρόνον νὰ δαπανῶ (νὰ διαμένω)—διότι μισῶ τὴν τύρβην, ἀποφεύγω τοὺς ἀνθρώπους, τὸ φῶς νὰ προσβλέπω μόλις δύναμαι—θὰ ἦτο εἰς ἐμὲ αὕτη ἢ μόνωσις, μάλιστα ἐν οὕτῳ οἰκείῳ τόπῳ, οὐχὶ πικρά· ἀλλ' ἔνεκα

1. Ἐν Βουθρωτῷ ἔνθα διέμενον ὁ Ἀττικός, καὶ ὅπου δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὸν ἐξόριστον Κικέρωνα νὰ παραμείνῃ, ὡς μὴ ἀπέχοντι 500 μίλλια τῆς Ῥώμης, συμφώνως πρὸς τὰς περὶ ὑπερσορισμοῦ διατάξεις τῆς Ῥωμ. πολιτείας.

τῆς ὁδοῦ διὰ τὴν καταλύσιν (τὴν ἐπισταθμεύσιν), πρῶτον εἶναι
 λοξοδρομία (ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ ἢ τὴν διανύσιν), εἶτα δὲ ἀπὸ τοῦ
 Αὐτρωνίου¹ καὶ τῶν λοιπῶν τεσσάρων ἡμερῶν (διάστημα),
 ἔπειτα ἄνευ σοῦ· διότι φρούριον ὠχυρωμένον κατοικοῦντί μοι
 (ἐὰν μονίμως διέμενον) ὠφέλιμον (χρήσιμον) θὰ ἦτο, διερχομένων
 (ὄμως) δὲν εἶναι ἀναγκαῖον. Ὅπερ ἐὰν ἐτόλμων, τὰς Ἀθήνας
 θὰ ἐξήτουν (θὰ μετέβαινον εἰς Ἀθήνας): βεβαίως οὕτω συνέ-
 πιπτεν, καθὼς θὰ ἐπεθύμουν. Νῦν καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐκεῖ
 εὐρίσκονται καὶ σὲ δὲν ἔχομεν, καὶ φοβούμεθα μήπως ἐρημη-
 νεύσωσιν ὅτι καὶ ἐκείνη ἡ πόλις ἀπὸ τῆς Ἰταλίας δὲν ἀπέχει
 ἀρκούντως, οὔτε γράφεις κατὰ ποίαν ἡμέραν νὰ σε περιμένωμεν.
 Δι' ἐκεῖνο ὅπερ ἐμὲ πρὸς τὴν ζωὴν καλεῖς, ἐν (μόνον) κατορ-
 θοῖς, ἵνα ἀπ' ἐμοῦ τὰς χεῖρας ἀπέχω², (μὴ αὐτοκτονήσω), τὸ
 ἄλλο δὲν δύνασαι (τὴν κατορθώσῃς) ὥστε νὰ μὴ μετανοῶ διὰ
 τὴν σκέψιν μου καὶ τὴν ζωὴν μου: Διότι τί ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον
 ἤθελέ με συγκρατῆ, μάλιστα ἐὰν (ἀφ' οὗ) ἡ ἐλπίς³ αὐτὴ δὲν
 ὑπάρχει, ἣτις ἡμᾶς πορευομένους (ἀπερχομένους τῆς Ῥώμης)
 ἠκολούθει; Δὲν θὰ πράξω ὥστε νὰ ἀπαριθμήσω (δὲν θὰ ἀπα-
 ριθμήσω), τὰς δυστυχίας πάσας, εἰς ἃς ἐνέπεσα ἐκ τῆς ὑψίστης
 ἀδικίας καὶ τοῦ ἐγκλήματος (κακουργίας) οὐχὶ τοσοῦτ' ὅτων
 ἐχθρῶν μου, ὅσων τῶν φθονούντων (φίλων μου), ἵνα μὴ καὶ τὴν
 ἐμὴν λύπην ἀναταράττω καὶ σὲ εἰς τὸ αὐτὸ πένθος καλῶ (ἀναγ-
 κάζω νὰ θλίβῃσαι). Τοῦτο διαβεβαιῶ, ὅτι οὐδεὶς ποτε ὑπὸ
 τολμῆς συμφορᾶς περιεβλήθη, εἰς οὐδένα δὲ θάνατος μάλ-
 λον εὐκταῖος ὑπῆρξεν, τὸν ὁποῖον (θάνατον) ἵνα ὑπομείνωμεν,
 παρελείφθη δὲ τιμωτάτος χρόνος (ἢ εὐκαιρία διὰ τὴν ἀποθά-
 νωμεν ἐν τιμῇ παρήλθεν): Οἱ ὑπόλοιποι χρόνοι (τὸ μέλλον)
 εἶναι οὐχὶ τόσων πρὸς θεραπείαν ὅσων πρὸς τερματισμὸν τῆς
 θλίψεως. Περὶ τῆς πολιτείας βλέπω ὅτι σὺ συλλέγεις πάντα
 (φροντίζεις) ὅσα ἠθέλες νομίσει ὅτι δύνανται νὰ προσφέρωσιν
 εἰς ἐμὲ ἐλπίδα τινὰ περὶ μεταβολῆς τῶν πραγμάτων, ἅτινα, ἂν

1. Ὁπαδὸς τοῦ Κατιλίνα διαμένων ἐν Ἑλλάδι ἐξόριστος.

2. Ὁ Κικέρων πολλάκις ὑπεδήλωσεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ σκέ-
 ψεις περὶ αὐτοκτονίας.

3. ἠλπίζεν ὅτι ἐντὸς 3 ἡμερῶν θὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Ῥώμην ἐν τιμαῖς.

καὶ ἀσήμαντα εἶναι, ὅμως ἐπειδὴ ἀρέσκει, ἃς προσδοκῶμεν. Σὺ οὐδὲν ἤττον, ἐὰν ἐπισπεύσης (τὸ ταξίδιον σου) θὰ συναντήσης ἡμᾶς· διότι ἢ θὰ προχωρήσωμεν εἰς Ἡπειρον, ἢ βραδέως διὰ μέσου (τῶν ὁρέων) τῆς Κανταουίας θὰ πορευθῶμεν. Τὴν ἀμφιβολίαν ὅμως περὶ Ἡπείρου, δὲν παρεῖχεν ἡ ἡμετέρα ἀστάθεια, ἀλλὰ διότι περὶ τοῦ ἀδελφοῦ (μου), ποῦ αὐτὸν θὰ ἐβλέπομεν ἠγνοῦμεν: τὸν ὁποῖον βεβαίως ἐγὼ οὔτε κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἴδω οὔτε ποῦ θὰ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸν γνωρίζω. Τοῦτο εἶναι τὸ μέγιστον καὶ τὸ ἀθλιέστατον ἐκ πασῶν τῶν δυστυχιῶν μου. Ἐγὼ καὶ συχνότερον πρὸς σὲ καὶ πλείονα θὰ ἔγραφον, ἐὰν μὴ ἀπ' ἐμοῦ ἡ ψυχικὴ μου ὀδύνη τόσῳ πάντα τὰ μέρη τῆς διανοίας (τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως) ὅσῳ τὰ μέγιστα τούτου τοῦ εἵδους τὴν εὐχέρειαν (τοῦ γράφειν ἐπιστολάς), εἶχεν ἀφαιρέσει. Νὰ σε ἴδω ἐπιθυμῶ. Φρόντιζε ἵνα υἱαίνης. Ἐδόθη τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου ἐν Βρινδησίῳ.

Ad Atticum V, 15. = Πρὸς τὸν Ἀττικὸν V, 15.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Εἰς Λαοδίκειαν ἦλθον (ἔφθασα) τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Αὐγούστου: ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας τὸν ἡλὸν τοῦ ἔτους θὰ κινήσῃ¹ (θὰ ὑπολογίζῃς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους τῆς ὑπηρεσίας μου). Οὐδὲν ἐπιθυμητότερον τῆς ἐμῆς ἀφίξεως, οὐδὲν προσφιλέστερον (ἦτο): ἀλλ' εἶναι ἀπίστευτον πόσον με ἀηδιάζει ἡ ἀσχολία (ἡ ὑπηρεσία τοῦ Διοικητοῦ). Νὰ μὴ ἔχη (λοιπὸν) ἀρκούντως μέγα πεδίον (δράσεως) ἐκείνη ἢ οὐχὶ ἄγνωστός σοι ὀρμὴ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς φιλοπονίας μου, ἡ λαμπρὰ (ἡ ἐξαιρετος) δρᾶσίς μου νὰ σχολάσῃ; (νὰ μείνῃ ἀργή;) Βεβαίως τὸ δίκαιον ἐν Λαοδικείᾳ ἐγὼ νὰ λέγω², ἐν ᾧ ἐν Ῥώμῃ ὁ Αὐλὸς Πλώτιος ἤθελε λέγει; Καὶ ἐν ᾧ στρατὸν ὁ ἡμέ-

1) Τοῦτο ἐκ παλαιᾶς συνηθείας τῶν Ῥωμαίων νὰ ἐμπηγνύωσιν ἐπὶ τοῦ τοίχου ναοῦ τινος ἓνα ἡλὸν, κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου νέου ἔτους.

2) Νὰ δικάζω ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς Λαοδικείας.

τερος φίλος τοσοῦτον ἤθελεν ἔχει, ἐγὼ νὰ ἔχω ὄνομα (νὰ εἶμαι ἠγεμῶν) δύο λεγεώνων ἀσθενῶν; (μὴ πλήρων). Τέλος ταῦτα δὲν ποθῶ (ὅμως) τὸ φῶς (τὴν δημοσιότητα), τὴν ἀγοράν, τὴν πόλιν, τὸν οἶκον, ὑμᾶς ποθῶ. Ἄλλὰ θὰ ὑπομείνω, καθὼς θὰ δυνηθῶ, ἔστῳ μόνον ἑνὸς ἔτους (ἢ ἐνταῦθα ὑπηρεσία μου): ἐὰν παραταθῆ, ἐτελειώσε (ἐχάθηκα). Ἀληθῶς εὐκολώτατα δύναται νὰ γίνῃ ἀντίστασις (νὰ ματαιωθῆ ἢ παράτασις τῆς ὑπηρεσίας μου), ἀρκεῖ σὺ νὰ εἶσαι ἐν Ῥώμῃ. Ἐρωτᾷς τί ἐνταῦθα πράττω; (πῶς περνῶ). Οὕτω νὰ ζῶ (*Ἔτσι νὰ χαρῶ τὴν ζωὴν μου), μέγιστα ἔξοδα κάμνω. Θαυμασίως (ὑπερβαλλόντως) εὐφραίνομαι ἐκ ταύτης τῆς πράξεως (ἀπὸ τὸ νὰ ἔξοδεύω πολλά). Θαυμαστὴ ἀποχὴ ἐκ τῶν παραγγελμάτων σου (τῶν συμβουλῶν σου), ὥστε νὰ φοβοῦμαι, μήπως ἐκεῖνο ὕπερ μετὰ σοῦ ἀντήλλαξα (τὸ δανεισθέν μοι διὰ συναλλαγματικῆς ποσὸν) πρέπει νὰ ἐξοφληθῆ διὰ νέου δανείου. Τοῦ Ἀπλίου¹ τὰς πληγὰς δὲν ἀναξαίνω, ἀλλὰ φαίνονται καὶ δὲν δύνανται νὰ κρυβῶσι. Τὴν πορείαν ἐκ τῆς Λαοδικείας ἔκαμνον (ἐπορευόμεν) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Αὐγούστου, ὅτε ταύτην τὴν ἐπιστολὴν (ἔδιδον) δίδω, εἰς τὸ στρατόπεδον, εἰς τὴν Λυκαονίαν, ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Ταῦρον² (ἐμελέτων) μελετῶ (σκοπεύω νὰ πορευθῶ) ἵνα πρὸς τὸν Μοιραγένην συνάψας μάχην (συγκρουσθεῖς) ἐὰν ἠδυνάμην, περὶ τοῦ δούλου σου φέρω εἰς πέρας³. Σάγματα ἐπὶ τοῦ βοδὸς ἐτέθησαν⁴». Φανερῶς δὲν εἶναι ἡμέτερον τὸ φορτίον (δὲν εἶναι ἰδική μας δουλειά). Ἄλλὰ θὰ ὑπομείνωμεν, μόνον, (ἐὰν με ἀγαπᾷς καὶ ἐὰν θέλῃς σὺ νὰ ἀγαπᾷσαι ὑπ' ἐμοῦ) θέλεις παραστῆ σὺ ἐν καιρῶ, ἵνα σύσωμον τὴν σύγκλητον διεγείρης. Θαυμασίως (σφόδρα) ἀδημονῶ, διότι ἤδη ἐπὶ μακρὸν

1. Οὗτος ἦτο πρῶην Διοικητὴς τῆς Κιλικίας (τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας) ἣν διόκει ὁ Κικέρων καὶ πολλὰ κακὰ προὔξενησεν εἰς αὐτὴν ὡς διοικητής.

2. Ὅρος τῆς Κιλικίας.

3. Δηλ. ἵνα κατορθώσω νὰ παραλάβω τὸν δούλόν σου συμπλεκόμενος μετὰ τῶν ληστῶν, ὧν ἠγεῖτο ὁ Μοιραγένης.

4. Παροιμία. «Ἐβραλαν τὸ σαμάρι στὸ βόδι» δηλαδὴ ἦτο ἀκατάλληλος διὰ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις.

ἄγνωστά μοι εἶναι ταῦτα πάντα. Ὅθεν, καθὼς πρὸς σὲ πρότερον ἔγραψα, τόσῳ τὰ λοιπά, ὅσῳ ἡ πολιτεία (ἢ κατάστασις ἐν γένει), φρόντιζε διὰ νά μοι εἶναι γνωστά (νά με ἔχῃς ἐνήμερον πάντων) Πλείονα θὰ γράψω ἅμα ἐγκατασταθῶ· αὕτη (ἢ ἐπιστολή) ἐγνώριζον ὅτι βραδέως μέλλει νά σοι ἐπιδοθῆ, ἀλλ' ἔδιδον (αὐτήν) εἰς ἄνθρωπον οἰκογενειακὸν καὶ οἰκεῖον, δηλ. τὸν Γάϊον Ἀνδρόνικον Πουτεολᾶνον. Σὺ ὅμως πολλάκις (συχνά) νά δίδῃς εἰς τοὺς γραμματοκομιστὰς τῶν δημοσιωνῶν θὰ δύνασαι, διὰ τῶν ἐπιστατῶν τοῦ ἔμφορβίου καὶ τοῦ λιμενικοῦ φόρου τῶν ἡμετέρων Διοικήσεων.

Ad Atticum VII, 9. = πρὸς τὸν Ἀττικὸν VII, 9.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

«Καθημερινῶς» λέγεις «παρὰ σοῦ πρέπει νά λαμβάνωνται ἐπιστολαί;» Ἐὰν θὰ ἔχω, τίνι νά δίδω (ταύτας)¹, καθημερινῶς (θὰ λαμβάνῃς). «ἀλλ' ὅμως τώρα εἶσαι παρὼν ὁ ἴδιος²». Τότε λοιπόν, ὅταν θὰ ἔχω ἔλθει, θὰ παύσω. Μία, βλέπω εἰς ἐμὲ ἐπιστολή σου ὅτι δὲν ἐπεδόθη, τὴν ὁποίαν ὁ Λεύκιος Κουίνκιος, ὁ ἐμὸς οἰκεῖος, ὅτε ἐκόμιζε, παρὰ τὸν τάφον (προτομὴν) τοῦ Βασιλείου, ἐσυλήθη (τοῦ ἔκλεψαν) καὶ ἐτραυματίσθη. Θὰ ἴδῃς λοιπόν, τί ἄρα γε ὑπῆρχεν ἐν ἐκείνῃ (τῇ ἐπιστολῇ) τὸ ὅποιον ἤθελεν εἶναι ἀνάγκη νά γνωρίζω ἐγώ, καὶ σύναμα τοῦτο θὰ διευκρινήσης τὸ πρόβλημα (ἐρώτημα) τὸ σφόδρα πολιτικὸν (πολιτικῆς φύσεως). Ἀφ' οὗ ἔξ ἀνάγκης θὰ συμβῆ ἢ νά ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἢ ὑποψηφιότης τοῦ Καίσαρος, ἐκείνου τὸν στρατὸν εἴτε διὰ τῆς Συγκλήτου, εἴτε διὰ τῶν δημάρχων διατηροῦντος· ἢ νά πεισθῆ ὁ Καῖσαρ, ἵνα παραδώσῃ τὴν ἐπαρχίαν καὶ τὸν στρατὸν καὶ οὕτω ἕπατος νά γίνῃ· ἢ ἐὰν εἰς τοῦτο αὐτὸς δὲν πείθεται, νά γίνωσι τὰ ἀρχαιρέσια (ἐκλογαί), ἄνευ τῆς ὑποψηφιότητος ἐκείνου (χωρὶς νά ληφθῆ ὑπ' ὄψιν), ἐκείνου

1. Δῆλα δὴ πρὸς ποῖον νά γράφω ;

2. Ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἀπάντησις δῆθεν τοῦ Ἀττικοῦ.

ἀνεχομένου¹ καὶ διατηροῦντος τὴν ἐπαρχίαν ἢ ἐὰν διὰ τῶν δη-
 μάρχων δὲν ἀνεχθῆ καὶ ὅμως ἡσυχάσῃ, τὸ πρᾶγμα νὰ ἀχθῆ εἰς
 μεσοβασίλειαν· ἢ ἐὰν ἕνεκα ταύτης τῆς αἰτίας, διότι ἡ ὑπο-
 ψηφιότης αὐτοῦ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, τὸν στρατὸν ἄγῃ, διὰ
 τῶν ὄπλων (θὰ εἶναι ἀνάγκη) πρὸς αὐτὸν νὰ ἀγωνισθῶμεν·
 ἐκεῖνος δὲ ἀρχὴν νὰ κάμῃ τῶν ὄπλων (ἐχθροπραξιῶν), ἢ εὐθύς,
 ἡμῶν ἥτιον παρεσκευασμένων, ἢ τότε κατὰ τὰ ἀρχαιρέσια,
 αἰτούντων τῶν φίλων αὐτοῦ, ἵνα συμφώνως τῷ Νόμῳ ἢ
 ὑποψηφιότης (αὐτοῦ) ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, δὲν ἤθελε τοῦτο ἐπι-
 τευχθῆ· νὰ καταφύγῃ δὲ εἰς τὰ ὄπλα (εἶναι ἀνάγκη) ἢ
 ἕνεκα μόνης ταύτης τῆς αἰτίας, διότι ἡ ὑποψηφιότης δὲν λαμ-
 βάνεται ὑπ' ὄψιν, εἴτε προστιθεμένης αἰτίας, ἐὰν τυχὸν δή-
 μαρχος τὴν Σύγκλητον ἐμποδίζων, ἢ τὸν λαὸν διεγείρων, ἐπι-
 τιμηθῆ (σημειωθῆ) ἢ κατ' ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου περιορισθῆ
 (ἢ Διοικητικῆ αὐτοῦ ἐξουσία) ἢ προσωρινῶς παυθῆ ἢ ἐξωσθῆ,
 εἴτε λέγων ὅτι ἐξεδιόχθη, θέλει καταφύγει πρὸς ἐκεῖνον. Ἄνα-
 δεξαμένου δὲ τὸν πόλεμον ἢ πρέπει νὰ κρατήσωμεν τὴν πόλιν²,
 ἢ ἐκείνης ἐγκαταλειφθείσης (ἐγκαταλιπόντες ἐκείνην)· ἐκεῖνος
 ἀπὸ τῶν ζωοτροφιῶν καὶ τῶν λοιπῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων
 πρέπει νὰ ἀποκλεισθῆ. Ποῖον ἐκ τῶν δε τῶν κακῶν ἐκ τῶν
 ὁποίων ἔν τι βεβαίως πρέπει νὰ ὑποστῶμεν νομίζεις ἐλάχιστον³.
 Θὰ εἴπῃς (ὅτι εἶναι ἐλάχιστον) βεβαίως νὰ πεισθῆ ἐκεῖνος, ἵνα
 παραδώσῃ τὸν στρατὸν καὶ οὕτω ὕπατος νὰ γίνῃ. Εἶναι γενι-
 κῶς (ἐν πάσῃ περιπτώσει) τοῦτο τοιοῦτου τρόπου (τοιούτου)
 ὥστε ἐὰν ἐκεῖνος εἰς τοῦτο ἤθελε κατέλθει (παραδεχθῆ) νὰ μὴ
 δύναται οὐδὲν νὰ λεχθῆ ἐναντίον, καὶ ὅτι οὗτος, ἐὰν δὲν ἔχῃ
 τὴν δύναμιν (ἐὰν δὲν ἐπικρατήσῃ), ὥστε νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἢ
 ὑποψηφιότης αὐτοῦ διατηροῦντος τὸν στρατὸν, μὲ κάμνει νὰ
 θαυμάζω ὅτι δὲν θέλει νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἡμεῖς ὅμως, ὡς τινες
 νομίζουσιν⁴, οὐδὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα περισσότερον, ἢ
 αὐτὸν τὸν ὕπατον.

1. Δηλ. μὴ φέροντος ἀντίρρησιν τινα.

2. Νὰ μείνωμεν ἐν Ῥώμῃ.

3. Θὰ διευκρινήσῃς δηλ. τί εἶναι τὸ προτιμότερον.

4. Οἱ Πομπηϊανοί.

« Ἄλλ' οὕτω προτιμῶ » θὰ εἶπης ἢ « μετὰ τοῦ στρατοῦ ». Βεβαίως, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ οὕτω [τὸ ἔτσι σου], (καθὼς) γνωρίζω, μέγα κακὸν νομίζει τις ¹ καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἀντιφάρμακον (μέσον θεραπείας) εἰς τοῦτο.

« Πρέπει νὰ ὑποχωρήσωμεν, ἐὰν τοῦτο θέλῃ (ὁ Καῖσαρ) » : βλέπε ὑπάτον ἐκεῖνον ἐκ νέου, τὸν ὁποῖον εἶδες κατὰ τὴν προτέραν ὑπατείαν (τοιούτον). « Ἄλλὰ τότε ἀσθενὴς περισσότερον ὢν » λέγει, « ἴσχυσε ἢ ὀλόκληρος ἢ πολιτεία ». Τί νῦν νομίζεις ; ² Καὶ τούτου ὑπάτου (ὄντος) εἶναι βέβαιον τῷ Πομπηίῳ ὅτι θὰ εὐρίσκηται ἐν Ἰσπανίᾳ. Ὡ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν !! Ἐὰν (ἂφ' οὗ) βεβαίως αὐτὸ τοῦτο εἶναι χεῖριστον, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῆ οὐδαμῶς, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον, ἐὰν τὸ ἔπραττεν ἐκεῖνος, ἀμέσως παρ' ἅπασιν τοῖς ἀγαθοῖς (ἀνθρώποις) ὑψίστης θὰ ἐτύγγανε χάριτος.

Ἄς ἄρωμεν λοιπὸν (ἃς ἀποκλείσωμεν) τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ὅτι ἐκεῖνος δύναται νὰ ἀχθῆ ἀρνοῦνται (δὲν παραδέχονται). Ἐκ τῶν ὑπολοίπων τί εἶναι χεῖριστον ; Νὰ ἐνδύσωμεν εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, ὡς ἴδιος λέγει, ἀναιδέστατα ἀπαιτεῖ. Διότι τί (ὑπάρχει) ἀναιδέστερον ; Διετήρησας τὴν ἐπαρχίαν ἐπὶ δέκα ἔτη, ἅτινα οὐχὶ εἰς σὲ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς βίας καὶ διὰ στάσεως ἐδόθησαν (ἀνθαιρέτως παρατείνας τὴν ἀρχήν). Παρῆλθεν ὁ χρόνος οὐχὶ τοῦ Νόμου (ὁ νόμος) ἀλλ' ὁ τῆς ἐπιθυμίας σου (τῆς ὀρέξεώς σου), ἔστω ὅμως, τοῦ Νόμου. Ἴνα γίνῃ διαδοχὴ (νὰ ἀντικατασταθῆς ἐν τῇ ὑπατεία) ἀποφασίζεται ἐμποδίζεις καὶ λέγεις « Ἐχε (νὰ λαμβά-
 ὑπ' ὅψιν σου) τὰ συμφέροντά μου. Λάμβανε σὺ ὑπ' ὅψιν σου τὰ συμφέροντα ἡμῶν. Τὸν στρατὸν σὺ νὰ ἔχῃς ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἢ ὅσον ὁ δῆμος διέταξεν (ὥρισεν), ἀκούσης τῆς Συγκλήτου ; « Πρέπει νὰ συγκρουσθῆς, ἐὰν δὲν συμφωνήσης ». Μετ' ἀγαθῆς βεβαίως ἐλπίδος, ὡς ὁ ἴδιος λέγει (ὁ Πομπηῖος) εἴτε τῆς νίκης εἴτε τοῦ ἐν ἐλευθερίᾳ θανάτου. Ἦδη ἐὰν πρέπη νὰ ἀγωνισθῶμεν, κατὰ ποῖον χρόνον, ἐν τῇ

1. Ὁ Πομπηῖος.

2. Ὅτι ἔχει ἰσχύσει.

συμπτώσει, μετὰ τίνος σκέψεως (ἀποφάσεως) ἐν ταῖς περιστάσεσι κεῖται (ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τύχην καὶ τὰς περιστάσεις) Ὅθεν σὲ ἐν τούτῳ τῷ ζητήματι δὲν καταπονῶ.

Πρὸς ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶπον, ἀνάφερε (κατάστησόν μοι γνωστὸν) ἂν τι ἔχῃς. Ἐγὼ βεβαίως ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς βασανίζομαι.

Ad Atticum XIII, 52, = Πρὸς τὸν Ἀττικὸν XIII, 52.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Ὡ τὸν ξένον τὸν οὕτω βαρὺν (δυσάρεστον) εἰς ἐμέ¹, ἀλλ' ὅμως ἀμεταμέλητον (=οὐχὶ πρόξενον λύτης!). Διότι (ὑπῆρξε) διέκειτο πάνυ εὐχαρίστως (εἶχε πολὺ καλὴν διάθεσιν). Ἄλλ' ὅτε κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Κρονίων² πρὸς τὸν Φίλιππον³ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἦλθεν, ἡ ἔπαυλις τόσῳ πολὺ ἐπληρώθη στρατιωτῶν, ὥστε μόλις τὸ ἐστιατόριον ὅπου ἔμελλε νὰ γευματίσῃ αὐτὸς ὁ Καῖσαρ, νὰ εἶναι ἐλεύθερον. Διότι 2000 ἀνθρώπων (ἦσαν ἐντός). Σφόδρα συνεκινήθη (ἀναλογιζόμενος) τί ἔμελλε νὰ γίνῃ τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ πάραυτα ὁ Βάρβας Κάσσιος⁴ ἐπιβοηθεῖ μοι: φρουροὺς ἔδωκε. Τὸ στρατόπεδον ἐν τοῖς ἀγροῖς ἡ ἔπαυλις ἀπηγορεύθη (εἰς τοὺς στρατιώτας). Ἐκεῖνος κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Κρονίων παρὰ τῷ Φιλίππῳ (διέμεινε) μέχρι τῆς 7ης ὥρας⁵ καὶ δὲν ἐδέχθη τινά: λογαριασμοὺς ὑποθέτω μετὰ τοῦ Βάλβου (διεκανόνισε). Ἐκεῖθεν περιεπάτησεν εἰς τὴν ἀκτὴν (αἰγιαλόν). Μετὰ τὴν 8ην ὥραν εἰς τὸ βαλανεῖον⁶ (λου-

1. Ἐφιλοξένησα δηλ. τὸν Καῖσαρα.

2. Ἐορτὴ τελομένη κατὰ Δεκέμβριον πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου, θεοῦ τῆς σπορᾶς, καθ' ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπανηγύριζον τὴν χειμερινὴν ἀνάπαυσιν τῆς γῆς ποικιλοτρόπως.

3. Ὁ Λεύκιος Μάρκος Φίλιππος, ὑπάτος, δευτέρου σύζυγος τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ Καίσαρος Ἀτίας.

4. Φίλος τοῦ Καίσαρος.

5. Περὶ τὴν 12 1/2 μεσημβρίας.

6. Ταῦτα συμβαίνουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κικέρωνος.

τρὸν ἐπορεύθη). Ἐπειτα ἤκουσε περὶ τοῦ Μαμουόρα¹. Δὲν ἠλλάξε (διάθεσιν—δὲν συνεκινήθη). Ἠλείφθη (ἐμυρώθη), κατεκλίθη², Ἐμετικὴν³ (τέχνην) ἤσκει. Ὅθεν καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν ἀφόβως καὶ εὐχαρίστως, πολυτελῶς σφόδρα καὶ παρεσκευασμένως, οὔτε τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ καλῶς μαγειρευμένον (φαγητὸν) καὶ ἠρτυμένον, καὶ μὲ συζήτησιν ὠραίαν, καὶ ἐὰν ἐρωτᾶς (ἐν μιᾷ λέξει) ἠδέως (εὐχάριστα). Πρὸς τούτοις ἐν τρισὶν ἐστιατορίοις ἔγιναν δεκτοὶ οἱ περὶ αὐτὸν (τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν) ἀρκετὰ ἀφθόνως (πλουσιοπαρόχως). Ἀπὸ τοὺς ἀπελευθέρους τοὺς ὀλιγώτερον λαμπροὺς (ὑπηρετάς) καὶ τοὺς δούλους οὐδὲν ἔλειπεν. Διότι οἱ λαμπρότεροι (οἱ ἀβρότεροι τῶν ὑπηρετῶν) μεγαλοπρεπῶς ἔγιναν δεκτοὶ (ἐφιλοξενήθησαν). Τί πολλά; (τί ἐρωτᾶς;). Ἄνθρωποι (εὐγενεῖς) ἐφάνημεν (ἐκάμαμεν καλὴν ἐντύπωσιν): ὁ ξένος ὅμως οὐχὶ τοιοῦτος, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ ἠδύνασο νὰ ἔλεγες: «Σὲ παρακαλῶ, διὰ τῆς αὐτῆς (ὁδοῦ) πρὸς ἐμέ, (νὰ ἐπανέλθης) ἅμα ἐπιστρέψης» ἅπαξ ἀρκετὸν εἶναι. Σπουδαῖον οὐδὲν ἐν τῇ συζητήσῃ, φιλολογικὰ πολλά. Τί ἐρωτᾶς; ἠυφράνθη καὶ κατεθέλχθη. **Ἐν Πουτεόλοις** ἔλεγε θὰ εἶναι μίαν ἡμέραν, τὴν ἄλλην περὶ τὰς Βαῖτας. Ἔχεις (τὴν περιγραφὴν) φιλοξενίας εἴτε στρατοπεδεύσεως μισητῆς μοι, ὡς εἶπον, οὐχὶ ἀνιαρᾶς (ὅμως). Ἐγὼ ὀλίγον θὰ μείνω ἐνταῦθα, εἶτα (θὰ μεταβῶ) εἰς **Τουσκουλανόν**. Τοῦ Δολαβέλλα⁴ τὴν ἔπαυλιν ὅτε παρήρχετο πᾶσα ἡ ἀφθονία (ἢ πληθὺς) τῶν ὀπλισμένων (παρήλασε) δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὸν ἵππον (τοῦ Καίσαρος) καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαγῶ⁵. — Τοῦτο παρὰ τοῦ Νικίου (ἔμαθον).

1. Ἴσως περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅστις ἦτο περιβόητος ἀκόλαστος.

2. Δῆλα δὴ ἐξηπλώθη πρὸ τῆς τραπέζης κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν τρόπον.

3. Ὅπως ἀπαλλαγῇ τῶν στομαχικῶν ἐνοχλήσεων.

4. Γαμβρός τοῦ Κικέρωνος, κάτοχος ἐπαύλειος πλησίον τῶν Πουτεόλων.

5. Δῆλα δὴ διὰ πρώτην φοράν ἔγινε τόσῳ μεγαλοπρεπῆς παρέλασις, καὶ τοῦτο πρὸς τιμὴν τοῦ Δολαβέλλα.

Ad Atticum XIV, 10.—Πρὸς τὸν Ἀττικὸν XIV, 10.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Οὕτω λοιπόν ; τοῦτο ὁ ἐμὸς καὶ σὸς (φίλος) Βροῦτος ἔπραξε να εὐρίσκηται ἐν **Δανουβίῳ** ; Ἴνα ὁ Τρεβόνιος¹ διὰ πορειῶν λοξῶν (λοξοδρομῶν) πορευθῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ; Ἴνα πάντα τὰ ἔργα (πράξεις) τὰ ἔγγραφα, οἱ λόγοι, αἱ ὑποσχέσεις, αἱ σκέψεις τοῦ Καίσαρος περισσότερον ἰσχύωσι παρὰ ἐὰν αὐτὸς ἔζη ; Ἐνθυμεῖσαι ὅτι ἐγὼ ἐκραύαζον κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐν Καπιτωλίῳ συνελεύσεως, ὅτι ἡ σύγκλητος εἰς τὸ Καπιτώλιον ὑπὸ τῶν Πραιτόρων (πρέπει) νὰ συγκληθῆ ; Θεοὶ ἀθάνατοι· ὅποια τότε ἔργα νὰ ἀχθῶσιν εἰς πέρας ἐδυνήθησαν, ἀγαλλομένων πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἀρκούντως ἀγαθῶν², καταλυθέντων τῶν ληστῶν ! Τὰ Διονύσια³ σὺ αἰτιᾶσαι (μέμφεσαι). Τί νὰ γίνῃ τότε ἦτο δυνατόν ; Ἦδη προηγουμένως εἶχονεν καταστραφῆ. Ἐνθυμεῖσαι ὅτι σὺ ἐκραύαζες ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔχει καταστραφῆ ἐὰν διὰ κηδείας ἐκηδεύετο⁴ ; Ἄλλ' ἐκεῖνος προσέτι καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατεκάη καὶ ἐπληνέθη ἐλεεινῶς καὶ δοῦλοι καὶ ἐνδεεῖς εἰς τὰς ἡμετέρας στέγας (οἰκίας) μετὰ δάδων (πυρσῶν) ἐνεβλήθησαν (εἰσηλθον). Ποῖα κατόπιν ; (ποῖαι αἱ ἐκ τούτου συνέπειαι ;) Ἴνα τολμῶσι νὰ λέγωσι «καὶ σὺ ἐναντίον τοῦ νεύματος (τῆς θελήσεως) τοῦ Καίσαρος ;

Ταῦτα καὶ ἄλλα νὰ ὑποφέρω δὲν δύναμαι : Ὅθεν **γῆν**, **πρὸ γῆς** σκέπτομαι (νὰ μεταβάλω, ἀλλάξω). Ἡ σὴ δὲ (χώραν) ὑπηνέμιος (ὑπόκειται εἰς τοὺς ἀνέμους). Ἡ ναυτία ἦδη παντελῶς ἀπῆλθεν ; (ἔπαυσε ;) Ἐμοὶ βεβαίως, ἐκ τῶν σῶν ἐπιστολῶν συμπεραίνοντι, οὕτως ἐφαίνετο. Ἐπανέρχομαι

1. Γάϊος Τρεβόνιος ἀνθύπατος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀσίας.

2. Τῶν μαλακῶν τὸν χαρακτῆρα ἐχόντων.

3. Ἑορτὴ ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸν Μάρτιον, πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου.

4. Ὁ Καῖσαρ, ἀποδιδомένων τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

εἰς τοὺς Τεβάσσους, Σκαίβας καὶ Φράγκονας¹. Σὺ νομίζεις ὅτι οὗτοι ἔχουσι πεποίθησιν ὅτι θὰ ἔχωσιν αὐτοὶ ἐκεῖνα (τὰ κτήματα) ὑπαρχόντων ἡμῶν; Ἐν τοῖς ὁποίοις περισσοτέρα ἀνδρεία ἐνόμισαν (ὅτι ὑπάρχει) ἢ ὅση ἀντελήφθησαν (ὅτι ὑπάρχει) τῆς εἰρήνης οὗτοι δηλονότι ἐρασταὶ καὶ οὐχὶ τῆς ληστείας πρωτοῦργοί; Ἄλλ' ἐγὼ ὅτε πρὸς σὲ περὶ τοῦ Κουριτίου² ἔγραψα καὶ τοῦ κτήματος τοῦ Σεξιτίλου, ἔγραψα περὶ τοῦ Κηνωρίνου, τοῦ Μεσσάλα, τοῦ Πλάνκου, τοῦ Ποστούμου, περὶ ὅλου τοῦ γένους (τῶν τοιούτων). Καλύτερον θὰ ἦτο νὰ ἐφονευόμεθα ἐκείνου φονευθέντος (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος ἀγωνιζόμενοι) ὅπερ οὐδέποτε θὰ συνέβαινεν, ἢ νὰ βλέπωμεν ταῦτα (τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν). Ὁ Ὀκτάβιος εἰς Νεάπολιν ἦλθε τῇ 14ῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν. Ἐκεῖ αὐτὸν ὁ Βάλβος (συνήντησε) τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ Κοιμαίᾳ ἐπαύλει μου) (ἔλεγεν) ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν κληρονομίαν. Ἀλλά, καθὼς γράφεις, (ὁ Ὀκτάβιος) εἰς μεγάλην ἔριδα (θὰ περιέλθῃ) πρὸς τὸν Ἀντώνιον. Ἡ περὶ Βουθρωτοῦ ὑπόθεσις σου, τυγχάνει, καὶ θὰ τυγχάνῃ, ὡς πρέπει, (ὡς ὀφείλω) φροντίδος ὑπ' ἐμοῦ. Δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐρωτᾷς, ἂν τὸ Κλουβιανὸν (κτήμα) (ἔφθασε) τὰς 100,000 (σηστερτίων)³, φαίνεται ὅτι ἔφθασε: Δηλονότι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος 80,000 ἀπεκαθήραμεν (ἐβάλαμεν στὴν τσέπη). Ὁ Κοῖντος ὁ πατὴρ πρὸς με βαρέα (σοβαρὰ) περὶ τοῦ υἱοῦ (ἔγραψε), διότι νῦν τὰ μέγιστα τῇ μητρὶ χαρίζεται, πρὸς ἡν πρότερον ἂν καὶ εἶχε προσενεχθῆ αὕτη καλῶς, εἶχε γίνεαι ἐχθρός. Φλογεράν (πλήρη ὀργῆς) κατ' αὐτοῦ ἐπιστολὴν πρὸς με ἔπεμψε. Ἐκεῖνος ὅμως τί πράττει, ἐὰν γνωρίζῃς, καὶ δὲν ἔχῃς φύγει ἀκόμη ἐκ Ῥώμης, θὰ ἠθέλον νὰ μοι γράψῃς, καὶ μὰ τὸν

1. Οὗτοι ἦσαν παλαιάμαχοι στρατιῶται τοῦ Καίσαρος εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Καίσαρ διένειμε καταληφθέντα κτήματα.

2. Οὗτος εἶχε καταλάβει τὸ κτήμα τοῦ Σεξιτίλου, ὅστις ἦτο ὀπαδὸς τοῦ Πομπηίου.

3. Σηστερτίος = μόνος νομίσματος Ῥωμαϊκῆ, ἧτις ἰσοῦται πρὸς 1/4 δηναρίου = 2 1/2 ἀσσάρια = 25 λεπτὰ σημερινά.

Ἡρακλέα, καὶ εἰάν τι ἄλλο (νέον). Σφόδρα εὐφραίνομαι διὰ τῶν ἐπιστολῶν σου.

Ad Atticum XVI, 4. = Πρὸς τὸν Ἀττικὸν XVI, 4.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Οὕτως, ὡς χθές σοι διηγήθην ἢ ἴσως σήμερον. — Διότι ὁ Κοῖντος ἔλεγεν ὅτι τὴν ἄλλην ἡμέραν (δηλ. σήμερον) (θὰ φθάσῃ) — εἰς τὴν Νησίδα ¹ τῇ 8 πρὸ τῶν Εἰδῶν. Ἐκεῖ ὁ Βροῦτος (ἦτο). Πόσον ἐκεῖνος ἐθλίβη ἐκ τῶν Νωνῶν τοῦ Ἰουλίου! Σφόδρα ἐταράχθη· ὅθεν ἔλεγεν ὅτι θὰ γράψῃ, ἵνα ἡ θηριομαχία αὐτή, ἣτις τῇ ἐπομένῃ (ἡμέρᾳ) τῶν Ἀπολλωνίων ἀγώνων θὰ γίνῃ, παραγγείλωσιν (ὀρίσωσιν) τῇ 3 πρὸ τῶν Εἰδῶν τοῦ Αὐγούστου². Ὁ Λίβων ³ παρεμπίπτει (ἐναντιοῦται).

Αὐτὸς (εἶπεν) ὅτι ὁ Φίλων, ὁ τοῦ Πομπηίου ἀπελεύθερος, καὶ ὁ Ἰλαρός, ὁ ἰδικὸς του ἀπελεύθερος, ἔχουσιν ἔλθει παρὰ τοῦ Σέξτου (Πομπηίου ἀποσταλέντες) μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ὑπάτους, εἴτε οἰουδήποτε ἄλλου ὀνόματός εἰσιν (ὀπωσδήποτε ἄλλως θελήσῃ τις νὰ ὀνομάσῃ αὐτοὺς) ἀντίγραφον αὐτῆς ἀνεγνωσεν ἡμῖν, ἵνα εἰάν τι ἐφαίνετο (ἄξιον σημειώσεως εἴπωμεν). Ὀλίγα (ἦσαν γεγραμμένα) παρὰ λέξιν (ἐσφαλμένα γλωσσικῶς) κατὰ τὰ ἄλλα καὶ ἀρκούντως σοβαρὰ καὶ ὄχι αὐθαδῶς

Τοσοῦτο μόνον νὰ προστεθῇ ἐφάνη ἀρεστόν, ἐκεῖνο ὅπερ ἦτο τοῖς ὑπάτοις μόνον, ἵνα εἶναι εἰς τοὺς Πραιίτωρας, εἰς τοὺς Δημάρχους καὶ εἰς τὴν Σύγκλητον, (καὶ τοῦτο) ἵνα μὴ ἐκεῖνοι μὴ παρουσιάσωσιν αὐτήν (τὴν ἐπιστολήν) ἣτις πρὸς αὐτοὺς (προσωπικῶς) τοὺς ὑπάτους εἶχε σταλῆ. Ὁ Σέξτος ὅμως ἀναγγέλλουσιν ὅτι μετὰ μᾶς μόνον λεγεῶνος εὐρίσκεται ἐν Καρχη-

1. Μικρὰ νῆσος ἐναντι τῆς Νεαπόλεως τῆς Ἰταλίας· νῦν Nisita.

2. Δηλ. ἔγραψε νὰ ἀλλάξῃ τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, τὸ ὅποιον ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος.

3. Δεύκιος Σκριβόνιος Λίβων, πενθερὸς τοῦ Σ. Πομπηίου καὶ ἀδελφὸς τῆς Σκριβωνίας, τῆς μετέπειτα συζύγου τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

δόνι ¹ καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὴν πόλιν Βορέαν εἶχε καταλάβει, ἀγγέλιθι περὶ τοῦ Καίσαρος, ὅτι καταληφθείσης τῆς πόλεως (ἐπῆλθε) θαυμαστὴ χαρὰ καὶ μεταστροφή τῶν φρονημάτων καὶ συρροὴ πανταχόθεν, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος πρὸς τὰς ἑξ̄ λεγεῶνας, τὰς ὁποίας ἐν τῇ ἐκτὸς (τῶν Ἑλλήνων Γαλατία) εἶχεν ἀφήσει, ἐπανῆλθεν. Πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Λίβωνα ἔγραψεν ὅτι οὐδὲν γίνεται, εἰμὴ ἐπετρέπετο εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον νὰ ἐπανέλθῃ. Τὸ κεφάλαιον (κυριώτατον) τῶν αἰτημάτων, ἵνα πάντες οἱ στρατιῶται ἀπολυθῶσιν, ὅπου δήποτε καὶ ἂν εἶναι. Ταῦτα σχεδὸν περὶ Σέξτου. Περὶ τοῦ ἐν Βουθρωπῷ (κλήματος) πανταχόθεν ζητῶν πληροφορίας οὐδὲν ἐμάνθανον. Ἄλλοι (λέγουσιν) ὅτι ἐφρονεύθησαν οἱ ἀγρῶν ζητηταὶ (κληροῦχοι), ἄλλοι ὅτι ὁ Πλάνκος ² λαβὼν χρήματα, ἐγκαταλειφθέντων ἐκείνων, (ἀφήσας ἐκείνους) ἔδραπέτευσεν.

Ὅθεν δὲν βλέπω ὅτι θὰ μάθω ἐγὼ τί συμβαίνει περὶ αὐτοῦ (εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν), εἰμὴ εὐθύς τι ἑξ̄ ἐπιστολῆς. Ἐκείνη ἢ εἰς Βρινδήσιον πορεία (ταξίδιον) περὶ τῆς ὁποίας εἶχον ἀμφιβολίας, φαίνεται ὅτι θὰ ματαιωθῇ· διότι αἱ λεγεῶνες λέγονται (διαδίδεται) ὅτι ἔρχονται ἐσπευσμένως. Οὗτος ὅμως ὁ πλοῦς (ἐκ Πουτεόλων) ἔχει τινὰς ὑποψίας κινδύνου ³. Ὅθεν ἔλαβον ἀποφάσεις (ἀπεφάσιζον) νὰ κάμνω χρῆσιν ὁμοπλοίας (ἀθροῦν πλοῦ). Διότι περισσότερον παρεσκευασμένον εὔρον τὸν Βροῦτον ἢ ὅσον ἤκουον (ὅτι εἶναι). Διότι καὶ αὐτὸς ὁ Δομίτιος ⁴ πολὺ καλὰ (ἰσχυρότατα) ἔχει δίκροτα (διήρεις), καὶ ὑπάρχουσι πλοῖα πρὸς τούτοις λαμπρὰ τοῦ Σηστίου, τοῦ Βουκλιάνου, καὶ ἄλλων.

Διότι τοῦ Κασσίου τὸν στόλον, ὁ ὁποῖος εἶναι πολὺ καλὸς (καλῶς συγκεκροτημένο), δὲν (ἀριθμῶ) ὑπολογίζω (δὲν λογαριάζω) πέραν τοῦ πορθμοῦ (τοῦ Σικελικοῦ).

1. Τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ—Nova Carthago.

2. Ὁ Γναῖος Μουνάτιος Πλάνκος εἶχε σταλῆ εἰς Ἑπείρον πρὸς διακανονισμόν τῆς ὑποθέσεως τῶν ἐν Βουθρωπῷ κτημάτων.

3. Ἐκ μέρους τῶν λυμαινομένων τότε τὴν θάλασσαν πειρατῶν.

4. Ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν συνομοτῶν τοῦ Καίσαρος.

Ἐκεῖνο εἶναι εἰς ἑμὲ ὀλίγον τι ἐνοχλητικόν, διότι ὀλίγον ὁ Βροῦτος φαίνεται ὅτι ἐπισπεύδει (τὸν ἔκπλου). Πρῶτον περὶ τοῦ πέρατος τῶν ἀγώνων ἀγγελιαφόρους ἀναμένει· εἶτα, καθ' ὅσον ἐννοῶ, βραδέως μέλλει νὰ πλεύσῃ, ἰστάμενος (προσορμιζόμενος) ἐν πλείοσι τόποις. (Ἐν τούτοις ὅμως) τέλος νομίζω ὅτι εἶναι συμφερότερον βραδέως νὰ πλέῃ ἢ παντελῶς νὰ μὴ πλέῃ, καὶ ἐὰν ὅτε θὰ ἔχωμεν προχωρήσει, ἀσφαλέστερος θὰ φανῇ (ὁ διάπλους τῆς θαλάσσης) θὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς ἔτησίαις ¹ (ἀνέμους).

Ad Atticam VI, 9. = Πρὸς τὸν Ἀττικὸν VI, 9.

Cicero Attico salutem.

Ὁ Κικέρων τῷ Ἀττικῷ ὑγείαν.

Εἰς Πειραιᾶ ὅτε εἶχον ἐξέλθει τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ὀκτωβρίου, ἔλαβον παρὰ τοῦ Ἀκάστου, τοῦ ὑπηρέτου μου, πάραυτα τὴν ἐπιστολήν σου, διὰ τὴν ὁποίαν βεβαίως ἐπειδὴ ἐπερίμενα ἤδη ἐπὶ μακρόν, ἐξεπλάγην, μόλις εἶδον τὴν ἐσφραγισμένην ἐπιστολήν, τὴν βραχύτητα αὐτῆς, μόλις ἀπεσφράγισα, πάλιν σύγχυσιν τῶν μικρῶν γραμμάτων ², ὅποια τὰ σὰ συνειδίζουσι νὰ εἶναι τεχνικώτατα (κομπότατα) καὶ καθαρώτατα, καί, ἵνα μὴ πολλὰ (γράφω) ἀντελήφθην ἐξ αὐτοῦ, διότι οὕτω (κακῶς) εἶχες γράφει, ὅτι σὺ ἦλθες εἰς Ῥώμην τῇ 12ῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Ὀκτωβρίου, μετὰ πυρετοῦ (πυρέσσω). Ταραχθεὶς σφόδρα οὔτε μᾶλλον ἢ ὅσον ὄφειλον νὰ ταραχθῶ) παρευθὺς ζητῶ (πληροφορίας) παρὰ τοῦ Ἀκάστου (ἔρωτῶ τὸν Ἀκαστον περὶ τῆς ὑγείας σου). Ἐκεῖνος (μοὶ εἶπεν) ὅτι καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς αὐτὸν ἐφάνη καὶ οὕτω αὐτὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ (σου) παρὰ τῶν σῶν (οἰκείων) εἶχεν ἀκούσει, ὥστε οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ ἀσύμφορον (τὸ ἐμπνέον ἀνησυχίας περὶ τῆς ὑγείας σου). Τοῦτο (τὴν παρὰ τοῦ Ἀκάστου πληροφορίαν) ἐφαίνετο ὅτι ἐπιβεβαιοί

1. Οἱ κατὰ τὸ θέρος πνέοντες Β. Δυτικοὶ ἄνεμοι (κοινῶς μελτέμια).

2. Ἐξεπλάγην ἀφ' ἐνός μὲν διότι πρὸ τοῦ τὴν ἀνοίξω μοῦ ἐφάνη μικρά, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἅμα τὴν ἀπεσφράγισα ἦτο δυσανάγνωστος.

ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν τῷ τέλει (τῆς ἐπιστολῆς) ὅτι δηλ. ἐλαφρὸν πυρετὸν τότε σὺ ἔχων ἔγραφες. Ἄλλ' εἶμαι λίαν εὐχαριστημένος μαζί σου καὶ ἐθαύμασα, διότι οὐδὲν ἦττον (καίτοι πυρέσσων) ἰδίᾳ χειρὶ πρὸς με εἶχες γράψει. Ὅθεν περὶ τούτου ἀρκετά. Ἐλπίζω δηλαδὴ, ὁποῖα ἢ σὴ σύνεσις καὶ ἐγκράτεια (σωφροσύνη) εἶναι, καὶ μὰ τὸν Ἡρακλέα, καθὼς με πληροφορεῖ ὁ Ἀκαστος, ἔχω πεποίθησιν ὅτι σὺ ἦδη, ὡς ἐπιθυμοῦμεν, ὑγιαίνεις. Παρὰ τοῦ **Τυραννίου** ὅτι ἔλαβες τὴν ἐπιστολήν μου, χαίρω. Προφύλαξόν με ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς (σὲ παρακαλῶ) ἀπὸ τῆν φιλοτιμίαν¹ (πλεονεξίαν) τοῦ λογιστοῦ μου σὺ ὁ ἴδιος. Ταύτην, ἣτις μὰ τὸν Ἡρακλέα, μοῦ προξενεῖ μεγάλην θλίψιν. — διότι ἠγάπησα πολὺ τὸν ἄνθρωπον φρόντιζε ὅσῳ δήποτε μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, τὴν κληρονομίαν τοῦ Πρεκίου, παντελῶς ἐκεῖνος νὰ μὴ θίξῃ (νὰ μὴν τῆς βάλῃ χέρι). (Δύνασαι) νὰ εἴπῃς (πρὸς αὐτὸν) ὅτι τὰ χρήματά μοι ἀναγκαιοῦσι πρὸς παρασκευὴν τοῦ θριαμβου μου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐμέ, ὡς συμβουλεύεις, οὔτε ματαιόδοξον ἐν τῇ ἐπιδιώξει αὐτοῦ θὰ ἀντιληφθῆς, οὔτε πολὺ μετριόφρονα ἐν τῇ ἀποποιήσει (μὴ δεχόμενος νὰ θριαμβεύσω). Ἐνόησα ἔκ τῆς ἐπιστολῆς σου ὅτι σὺ ἠκουσες παρὰ τοῦ Τυραννίου ὅτι ὑπ' ἐμοῦ ἢ ἐπαρχία παρεδόθη εἰς τὸν ἀδελφόν (μου). Εἰς τοσοῦτον (βαθμὸν) ἐγὼ δὲν εἶχον διαγνώσει (ἐν τῇ ἐπιστολῇ σου) τὴν φιλοσοφικὴν σου σκέψιν; Ἐγραφες ὅτι σὺ εἶσαι ἐφεκτικὸς (δὲν ἐκφέρεις καθαρὰν γῶμην). Τί ἦτο ἄξιον ἀμφιβολίας, ἐὰν ὑπῆρχέ τι, διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἤρεσκε τὸν ἀδελφὸν καὶ τοιοῦτον (καλὸν) ἀδελφὸν νὰ ἀφήσω (ὡς διάδοχον). Ἀθέτησις (παράβασις τῶν ὑπεσχημένων), αὐτὴ ἢ σὴ (ἐφεκτικότης) εἰς ἐμέ, ὅχι ἐφεκτικότης ἐφαίνετο. Προέτρεπες περὶ τοῦ Κοίντου Κικέρωνος τοῦ παιδός (μου) ἵνα μὴ αὐτὸν βεβαίως εἰς οὐδὲν μέρος ἐγκαταλίπω. Τὸ ὄνειρον μου εἰς ἐμέ (λέγεις)². Αὐτὰ πάντα, εἶδομεν, ὡς

1. Παίζων ὁ Κικέρων διὰ τῶν λέξεων (καλαμπουρίζων) δηλοῖ τὸ ὄνομα τοῦ λογιστοῦ του, διὰ τῆς λέξεως *φιλοτιμία*, σημαίνουσης τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ, ὅστις ἦτο πλεονεκτικὸς. Θὰ ἠδύνατο ὁθεν νὰ εἴπῃ ἀφιλοτιμίαν.

2. Παροιμία. Περὶ τῶν συμβουλευόντων τι τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν καλύτερον ἡμεῖς καὶ δὲν ἔχομεν συνεπῶς ἀνάγκην ὁδηγῶν.

ἐὰν εἴχομεν συνδιαλεχθῆ. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως καὶ ἐμὲ ἢ χρονίσασα ἐφεκτικότης σου, ἀπήλλαξε τῆς ἀμφιβολίας. Ἐὰν νομίζω ὅτι σὺ ἔχεις λάβει ἐπιστολὴν περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως γεγραμμένην ἐπιμελέστερον (μετὰ μείζονος ἀκριβείας). Ἐγὼ γραμματοκομιστὰς τῇ ὑστεραίᾳ ἔμελλον νὰ πέμψω πρὸς ὑμᾶς, οἱ ὅποιοι ὑποθέτω, ὅτι θὰ ἔλθωσι πρότερον ἢ ὁ ἡμέτερος **Σαουφήιος**, ἀλλ' αὐτὸς ἄνευ τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς πρὸς σὲ νὰ ἔλθῃ μόνις ὀρθὸν ἦτο. Σὺ εἰς ἐμέ, ὡς ὑπισχνείσαι, περὶ τῆς μικρᾶς μου Τυλλίας, τοῦτέστι περὶ τοῦ Δολαβέλλα νὰ μου ἀναγγείλῃς, (γράφῃς καθαρὰ) περὶ τῆς πολιτείας, τὴν ὁποίαν προβλέπω ὅτι εἰς μεγίστους κινδύνους θὰ περιέλθῃ, περὶ τῶν τιμητῶν καὶ μάλιστα περὶ τῶν ἀγαλμάτων, περὶ τῶν ζωγραφικῶν πινάκων, τί γίνεται, γίνεται ἀναφορά; (πρὸς τὴν Σύγκλητον). Κατὰ τὰς Εἰδούς τοῦ Ὀκτωβρίου δίδω ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, καθ' ἣν ἡμέραν, καθὼς γράφεις, ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν Πλακεντίαν λεγεῶνας τέσσαρας (ἔμελλε νὰ ὀδηγήσῃ). Παρακαλῶ, τί ἡμῖν γενήσεται (τί θὰ συμβῆ); Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐν Ἀθήναις ἢ ἐμῇ ἐπισταθμείᾳ (τὸ στρατόπεδόν μου) νῦν ἀρέσκει (μοι) (φαίνεται ἀσφαλῆς).

ΤΕΛΟΣ

$$\begin{array}{r} 52 \\ 4 \overline{) 84} \\ \underline{4} \\ 8 \\ \underline{8} \\ 0 \end{array}$$

6

8
8:
7.
7:
5:
6:
5.
6

 99
 22 22 22
 22 22 22
 21/11/222

από 3 1/2 - 4 1/2

27/2
27/2
27/2

024000018213

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

